Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 17 июль • Шанба • № 82 (14110) ترکستان TURKİSTAN Нархи 10 сўм.

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛИГА БАҒИШЛАНАДИ

15 июль куни Вазирлар Маҳкамасида Республика олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлди.

Президент Ислом Каримов йиғилишни очиб, Ватанимиз мустақиллигининг икки йиллиги арафасида олий ўқув юртларига талаба қабул қилиш муҳим тадбир экани ва шу билан боғлиқ муаммолар хусусида гапирди.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев абитуриентларни тест усулида танлаб олиш ҳақида, абитуриентларни танлаш марказининг директори М. Қурбонов тест синовлари ташкил этиш тўғрисида маъруза қилди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан мутасадди вазирликларнинг раҳбарлари, республика университети ва институтларининг ректорлари, вилоят ҳокимларининг ўринбосарлари сўзга чиқдилар.

Йиғилишда республика Бош вазири А. Муталов, Президентнинг давлат маслаҳатчилари С. Саидқосимов, Т. Ризқиев қатнашди.

(ЎзА).

ЁШ ИСТЕЪДОДЛАРНИ ИЗЛАЙМИЗ

Улуғбек номидаги истеъдодли ёшларни қўллаш республика жамғармаси Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги ва Шарқ оламининг буюк мутафаккири Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллигига бағишлаб «Ёш истеъдодларни излаймиз» шиори остида ижодкор ёшлар кўрик-танловини эълон қилади.

Кўрик-танлов шиорлари:

«Кашфиёт эт, Ўзбекистоним!»

«Саломат бўл, Ўзбекистоним!»

«Ўзбекистонни асрагин!»

«Ижод эт, Ўзбекистоним!»

Кўрик-танловга 30 ёшгача бўлганлар: мактаб ўқувчилари, билим юртлари, техникум, олий ўқув юрти талабалари ва барча ижодкор ёшлар таклиф этилади.

Кўрик-танловга қўйиладиган ишлар қуйидаги манзилга юборилсин:

Тошкент шаҳри, 700027, Шайхонтоҳур тумани, Фурқат кўчаси, 1-уй, 5 қават.

Маълумот учун тел: 45-23-46, 45-26-45.

Кўрик-танлов ғолибларини рағбатлантириш учун қуйидаги мукофотлар белгиланади:

1. Улуғбек жамғармаси ҳисобидан **чет мамлакатларга 5 та йўлланма;**

2. Биринчи ўринни эгаллаган **10 ғолибга 60 минг сўмдан;**

3. Иккинчи ўринни эгаллаган **10 ғолибга 30 минг сўмдан;**

4. Учинчи ўринни эгаллаган 10 ғолибга 15 минг сўмдан; **5. 20 диплом ва фахрий ёрлиқлар.**

Улуғбек номидаги жамғарма кўрик-танлов ғолиблари ижодий қобилиятларининг тинмай камол топишига кўмаклашади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасида

Республика ҳукумати 1993 йил 20 июлдан бошлаб қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ва озиқ-овқат товарларининг айрим турлари бўйича шартномавий (эркин) харид ва чакана нархларга ўтишга қарор қилди. Мол, сут, картошка ва пиёзнинг харид нархлари, шунингдек, гўшт, қаймоғи олинмаган сут, макарон, ўсимлик мойи, қанд-шакар, чой ва кирсовуннинг чакана нархлари эркин қўйиб юборилади ва шартнома асосига ўтказилади.

Бунга нималар сабаб бўлди? Уларнинг фақат асосийларини санаб ўтамиз:

Биринчи сабаб. МДҲнинг барча республикаларида амалда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари барча турларининг харид нархлари биздагига қараганда анча олдин шартнома асосига ўтказилган, бу тайёр озиқ-овқат маҳсулотлари нархларининг жиддий равишда ўсишига олиб келди. Бизда эса, маълумки, меҳнаткашлар ижтимоий аҳволининг кескин ёмонлашувига йўл қўймаслик учун ҳукумат асосий озиқ-овқат товарлари чакана нархларини ушлаб туришни давом эттирмоқда. Бугунги кунда қўшни республикалардаги нархлар билан Ўзбекистондаги нархларда, энг аввало озиқ-овқат товарлари нархларида катта (анча юқори) фарқ мавжуд.

Буларнинг барчаси чегаралар номигагина мавжуд бўлган бир шароитда хомашё ва товарларнинг қўшни республикаларга ўтиб кетишига олиб келмоқда, божхона хизматлари эса уларнинг жуда оз қисминигина тўхтатиб қолмоқда.

	мол гўшти: давлат дўк.	мол гўшти: бозорда	сут: давлат дўк.	сут: бозорда	ўсимлик мойи: давлат дўк.	ўсимлик мойи: бозорда	чой: давлат дўк.	ун: давлат дўк.	қанд-шакар: давлат дўк.
Олмаота	800	1500—2500	110	100—150	—	800	3000	80	700
Бишкек	700	900	90	—	750	—	1850	70	—
Минск	450	1100	30	50	400	—	3500	200	450
Киев	800	—	80	—	125	—	2325	80	255
Москва	900	4000	125	530	400	600	2400	60	360
Тошкент	600	1200	80	150	200	—	800	30	300

Иккинчи сабаб. Совет Иттифоқининг парчаланиб кетиши ва унинг худудида бир қанча мустақил давлатлар вужудга келгани ўзаро янги иқтисодий муносабатларни тақозо этди. Бошқарувнинг маъмурий-буйруқбозлик тизими ҳамма жойда нархларнинг эркинлаштирилишига асосланган бозор иқтисодиёти билан алмаштирилмоқда. Бунда давлат қаттиқ назоратни бекор қилиб, талаб ва таклиф асосида маҳсулотларга нархларни белгилаш ҳуқуқини маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ва истеъмолчиларнинг ўзларига бермоқда. Бу, биринчи навбатда, озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат корхоналари учун хомашё етиштириладиган қишлоқ хўжалигига тегишлидир.

Бу нима демакдир? Бу шартномавий (эркин) нархларнинг корхоналар ва хўжаликларнинг хомашё ва материаллар сотиб олишга, иш ҳақи тўлашга, ёқилғи ва хизматлар ҳақини тўлашга ва ҳоказоларга ҳаражатларидан келиб чиққан ҳолда шаклланиши демакдир. Бундан ташқари, ҳар бир корхона ва хўжаликка ишлаб чиқаришни ривожлантиришга ва меҳнат жамоасининг ўзининг ижтимоий соҳаси муаммоларини (уй-жой, болалар боғчалари, газлаштириш, ичимли сув билан таъминлаш, поликлиникалар, профилакторийлар, эҳтиёжманд оилаларни таъминлаш ва бошқалар) ҳал қилишга йўналтириладиган маблағлар зарур. Ҳукумат бунда нархларнинг кескин ошиб кетишига ҳамда истеъмолчиларнинг аҳволи ёмонлашувига йўл қўймаслик чора-тадбирларини кўрмоқда.

Республика ҳукумати томонидан асосий озиқ-овқат маҳсулотларининг шартномавий чакана нархларига стихияли эмас, балки босқичма-босқич ўтишга қарор қилинди. 20 июлдан бошлаб 1993 йилнинг охиригача давлат бугунги кунда аҳолига меъёрлар бўйича сотилаётган энг зарур асосий озиқ-овқат товарларига, уларнинг нархи оилавий бюджетга кескин таъсир этмаслиги учун, сарфланаётган ҳақиқий ҳаражатларнинг муайян қисмига дотация беришни давом эттиради.

Мана шу мақсадда «Ўзбексавдо» уюшмаси ва Ўзбекбирлашув ҳузурида чакана нархларни бошқаришнинг бюджетдан ташқари махсус жамғармаси ташкил этилади. Бу жамғарма бюджет маблағлари (1993 йилда), «Ўзбексавдо» уюшмаси, Ўзбекбирлашув, савдо тармоқларига эга бўлган вазирликлар ва идораларнинг маблағлари, уларнинг товарларни тижорат нархларида сотишдан олган даромадлари, товарлар ва бошқа манбаларни қайта баҳолаш, шунингдек, хайрия жамғармалари, республика корхоналари ва ташкилотларининг ихтиёрий бадаллари ҳисобига шаклланади.

Бунда шу нарсани таъкидлаш муҳимки, товарлар нархининг ҳар галги ўсишига қараб, ҳозирга қадар бўлганидек, иш ҳақи, пенсиялар, нафақалар ва стипендиялар олдиндан ошириб борилади.

Шуни таъкидлаш керакки, гарчи, масалан, Қозоғистондан олиб келинаётган 1 килограмм буғдойнинг нархи 80 сўмгача кўтарилган, унинг Ўзбекистондаги харид нархлари эса бугунги кунда 50 сўмни ташкил этган бўлса-да, республикада нонннинг (1 килограмм учун ўртача 20 сўм) ва уннинг (1 килограмм учун ўртача

(Давоми 2-бетда).

Шу сонга хабар

ЭҲМ ИМТИҲОН ОЛАДИ

Андижон иқтисодиёт ва бошқарув институтида таълим — илмий ҳисоблаш маркази ташкил этилиб энг янги электрон ҳисоблаш машиналари билан жиҳозланди. Бу ерда 12 ўринли компьютер синфхонаси, 23 та шахсий компьютер бор.

Марказда ўқитувчилар ЭҲМ ёрдамида асосий фанлар юзасидан амалий машғулотлар ва лаборатория машғулотини ўтказадилар. Талабаларга компьютер сабоқлари ва иқтисодий билимларини ўргатиш тизими ҳам такомиллашмоқда.

Олий ўқув юрти олимлар кенгашининг қарорига биноан бўлажак мутахассислар бу йил ёзги сессияда талабаларнинг билимини тезда ва ҳар томонлама баҳолашга имкон берадиган алоҳида дастур — тест асосида компьютер синфхонасида имтиҳон топширдилар.

ШИФОКОРЛАРГА ЁРДАМ

Сурхондарё вилоятининг тиббий муассасалари эндиликда кўпгина тақчил гематология дори-дармонларининг Тошкентдан етказиб берилишини кутиб ўтиришмайди. Маҳаллий қон қуйиш маркази яқинда ижарачи корхонага айлантирилиб, бу ерда ана шундай дори-дармонлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Илгари вилоятга пойтахтдаги институтлар ва қон қуйиш марказларидан келтириладиган 13 хил дори-дармон шу ернинг ўзида тайёрланмоқда.

«ЗАМОНАВИЙ КУЁВЛАР»

Қўшни Қирғизистон Республикаси Ўш вилоятининг Бобур номидаги ўзбек мусиқали драма театри жамоаси андижонлик бир гуруҳ қаламкаш ва санъаткорларни ижодий учрашувга таклиф этди. Меҳмон ва мезбонлар Ўш театрида саҳналаштирилган «Замонавий куёвлар» номли янги комедия премьерасида қатнашди.

Бу мусиқали комедиянинг муаллифи андижонлик қаламкаш К. Нишонов, спектаклни ўшлик иқтидорли режиссёр Ғ. Холматов саҳнага қўйган.

ИМТИЁЗ

Сирдарё вилояти томошагоҳларида уруш ва меҳнат фахрийлари, болалар уйининг тарбияланувчилари кино хизматидан бепул фойдалана бошлади. Жамоа бўлиб томошага келган мактаб ўқувчилари, болалар боғчаси тарбияланувчилари чиптанинг ярим баҳосини тўлайди.

МАҲАЛЛАДОШЛАР БЕЛЛАШУВИ

Андижон туманига қарашли Бобур номидаги давлат хўжалигининг Исломобод маҳалласида икки ой давом этган «Намунали оила» кўрик-танлови ниҳоясига етди.

Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги муносабати билан ўтказилган бу қизиқарли тадбирда уй тутиш, болалар тарбияси, оила иноқлиги, ободончилик, кўкаламзорлаштириш, томорқадан унумли фойдаланиш борасида ўзаро беллашув бўлди.

МИХ ИШЛАБ ЧИҚАРИЛА БОШЛАНДИ

Ўзбекистон металлургия заводининг электр ремонт цехида мих ишлаб чиқарадиган тўртта дастгоҳ ишга туширилди. Уларнинг ҳар бири сменада ярим тонна маҳсулот ишлаб чиқара олади. Янги маҳсулотнинг дастлабки туркуми 155 миллиметрли михлар буюртмачиларга тақсимланмоқда. Бошқа турдаги михларни ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилмоқда. Михларни ўраб жойлаш муаммоси ҳал этилгач, улар заводнинг фирма дўконларига юборилади.

ЎТОВ ТАЙЁРЛАНМОҚДА

Қўнғирот қурилиш материаллари заводида ўтов ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Чорвадорлар учун жуда муҳим бошпана ҳисобланган бундай ўтовлардан дастлабки 10 таси тайёрланиб, харидорларга сотилди.

Ўтов тайёрлашда зарур бўладиган ёғоч Устюрт тўқай хўжалиги ҳамда фуқаролардан сотиб олинмоқда.

ЯНГИ БУҒДОЙ НАВИ

Гулистон Давлат дорилфунуни ботаника ва қишлоқ хўжалик асослари кафедрасининг катта ўқитувчиси Ҳасанбой Холиқов «Гулистон-1» янги буғдой навини яратди. У пояси пишиқлиги, озиқлантирилганда ғовлаб кетмаслиги, энг муҳими, бошқа навларга қараганда 7—8 кун эрта пишиши билан ажралиб туради.

ЎҚИШ УЧУН ИСРОИЛГА

Бухоролик 20 нафар ёш уч ой мобайнида Иерусалимда таълим олади. Вилоятда фаолият кўрсатаётган яҳудийлар миллий-маданий маркази Исроилдаги «Дискин» ўқув маркази билан келишиб, бухоролик болаларни иврит тили, тарихи, маданияти, урф-одатлари билан таништирадиган бўлди. Барча харажатларни марказ ўз зиммасига олади.

Ватан ёшларга ишонади

Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллигига тайёргарлик қизғин тус олган шу кунларда республика ёшлари ҳаётида яна бир муҳим воқеа юз бермоқда. Жойларда вилоятлар ҳокимларининг ёшлар билан учрашувлари бўлиб ўтмоқда. Бу учрашувларда «Ёшлар тўғрисидаги Давлат қонуни»нинг бажарилиши, йигит-қизларни ижтимоий ҳимоя қилиш, уларнинг шарт-шароитларини яхшилаш, ёшлар истеъдодини камол топтириш ва бу борадаги муаммолар тўғрисида қизғин фикрлар билдирилмоқда. Қуйида бўлиб ўтган ана шундай йиғилишлар ҳақида гап боради.

ҲОКИМЛИКДАГИ УЧРАШУВ

ТОШКЕНТ вилояти ҳокимлигида ёшларнинг вакиллари билан учрашув бўлди.

Вилоят ҳокими С. Сайдалиев учрашувда республика Президенти Ислом Каримов бошчилигида мамлакатда, жумладан, вилоятда ижтимоий-иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш, юрт осойишталигини сақлаш, аҳолининг, айниқса, ёшларни ижтимоий ҳимоялаш борасида қилинаётган ишлар ҳақида, мустақил диёримиз шон-шуҳрати ва қудратини оширишда ёшлар олдида турган вазифалар тўғрисида сўзлади.

Учрашувда йигит ва қизларимиз онгида она ватанга муҳаббат, эл-юртга садоқат, дўстлик ва ўзаро ҳурмат туйғулари шаклланаётгани, Ёшлар Иттифоқи қўмиталарининг бу борадаги ишлари ва муаммолари, бугунги кунда ҳунар ўрганиш билан бирга чет тилларни ҳам мукаммал эгаллаб олиш зарурлиги ҳақида гап борди.

Сўзга чиққанлар етишиб келаётган авлодни ҳар томонлама камол топтириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётгани учун республика раҳбариятига миннатдорлик билдирдилар, ватан равнақи йўлида бор куч-ғайрат ва билимларини аямасликларини айтдилар.

Республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси Усмон Азим учрашувда сўзга чиқди.

Учрашув қатнашчилари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов номига мурожаатнома қабул қилдилар.

(ЎзА).

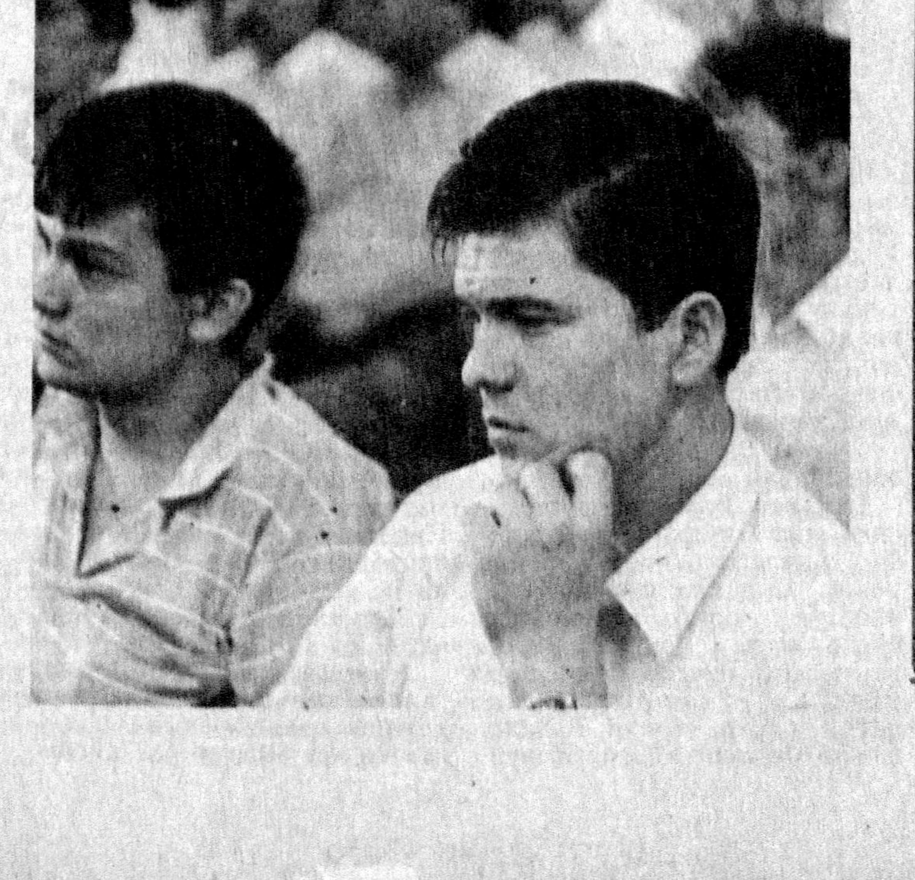

ДИЛДАН СУҲБАТ

Фарғона вилоят ҳокимлигида ҳам вилоят ёшлари билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда вилоятдаги барча район, шаҳар ҳокимлари, идора раҳбарлари ва ёшлар ташкилоти бўғинларида ишлаётган 300 дан ортиқ йигит-қизлар ҳозир бўлишди. Вилоят ҳокими Мирзажон Исломов «Ўзбекистонда ёшлар тўғрисидаги давлат қонунининг вилоятда амалга оширилиши ва ёшлар олдидаги вазифалар тўғрисида» маъруза қилди.

Ёшлар шу кунларда олиб бораётган ишлар, унинг олдидаги муаммолар ва Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллигига ёшлар ташкилотларининг тайёрлиги тўғрисида вилоят Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби Алишер Тешабоев ахборот берди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Умрзоқов қатнашди ва сўзга чиқди.

Ёшлар тўғрисидаги давлат қонунини вилоятда янада тезроқ амалга ошириш бўйича қарор қабул қилинди. Шунингдек, ҳокимликларга ёшлар ижодий имкониятларини кенгроқ ривожланиши учун шароит яратиб бериш, Ёшлар Иттифоқи ташкилотлари қошидаги тижорат марказларини маҳаллий солиқлардан озод қилиш бўйича аниқ кўрсатмалари берилди.

Йиғинда «Истиқлол истиқболи ёшлар қўлида» дея Ўзбекистон Республикасидаги барча ёшларга ва ёшлар билан ҳамкорликда фаолият кўрсатувчи ташкилотларга қарата мурожаат қабул қилинди. Амалий суҳбат ниҳоясида унинг қатнашчилари учун дастурхон ёзилди. Хонанда ва созандалар ижросида концерт намойиш этилди.

Учрашувда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий қўмитасининг биринчи котиби А. Орзиматов иштирок этди.

Куни-кеча Бухоро вилоят ҳокими Дамир Ёдгоров бухоролик ёшлар билан учрашди. Мустақилликнинг икки йиллиги олдидан бўлиб ўтган ушбу мулоқотда йигит-қизларнинг турмуши, уй ва муаммолари, келажак режалари ҳақида батафсил маълумотга эга бўлиш мумкин эди.

Д. Ёдгоров йиғилганларга вилоят олдида турган муаммолар ва бажарилаётган ишлар ҳақида батафсил маълумот берди. Шундан сўнг Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси биринчи котиби Баҳриддин Муҳиддинов, Шофиркон тумани Бобур номидаги жамоа хўжалиги раисининг ёшлар ишлари бўйича муовини Д. Нурниёзовлар сўзга чиқиб, ташкилотларининг шу кунлардаги фаолияти ҳақида гапириб ўтдилар. Шунингдек, йиғилишда Бухоро Давлат университети талабаси Ф. Қаҳҳорова, Туркия давлатининг Анқара шаҳрида таҳсил олаётган бухоролик А. Афоқов, ҳарбий зобит Р. Қодиров, вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Х. Баҳромовалар сўзга чиқишди.

Мулоқотда Ўзбекистон Республикаси Президент девони масъул ходими И. Саидов иштирок этди.

Ҳоким билан бўлиб ўтган учрашув сўнггида йиғилганлар бухоролик ёш санъаткорлар, созанда ва хонандаларнинг куй ва қўшиқларини тинглаб хушнуд бўлдилар.

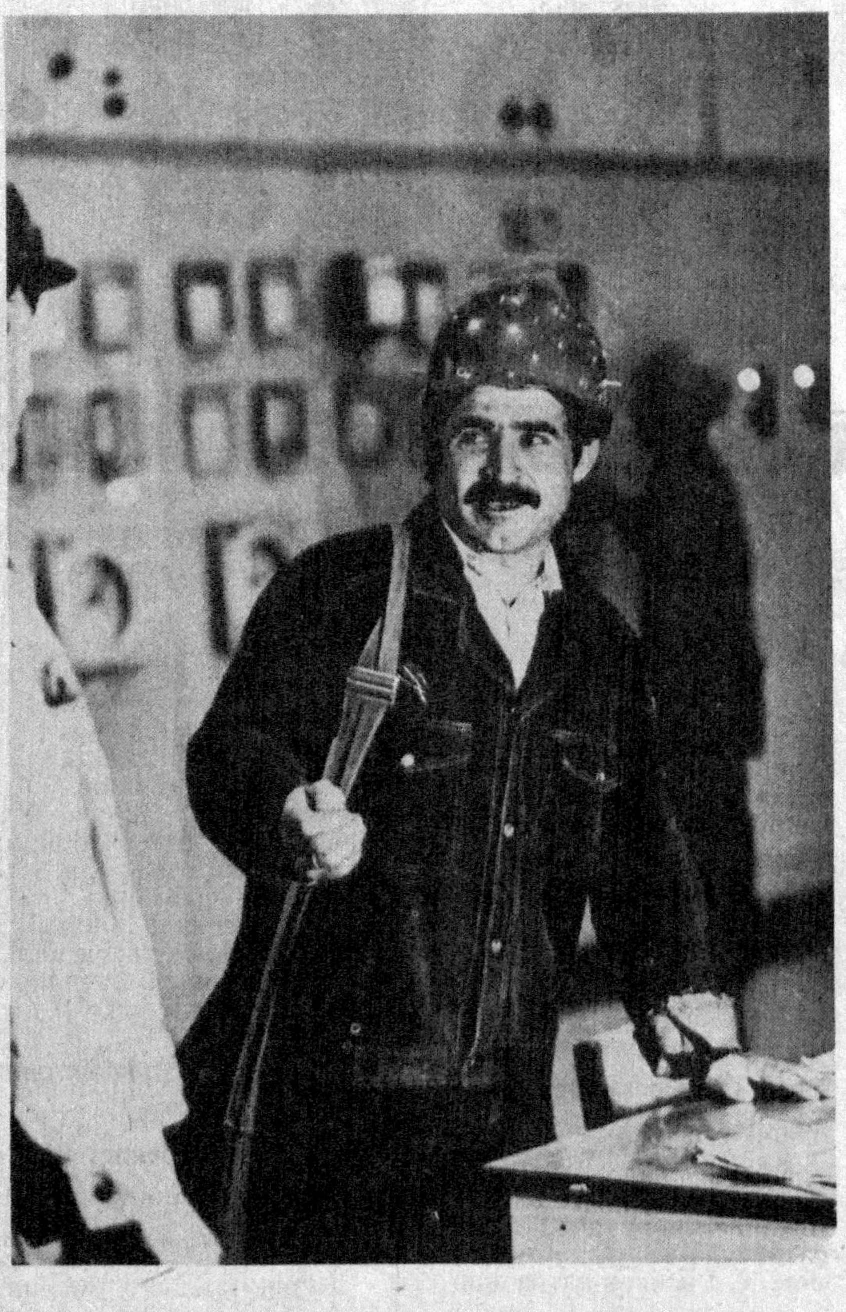

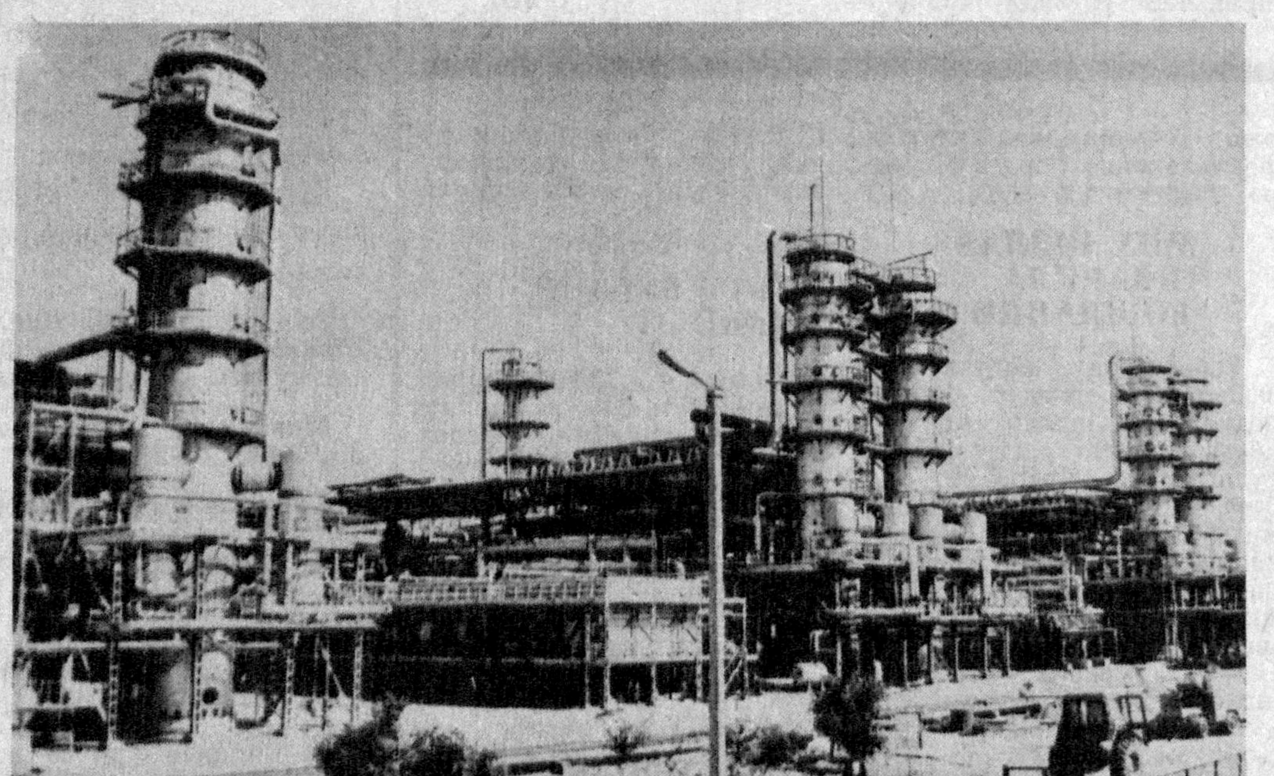

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ИККИ ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ МУБОРАК ТУМАНИДА ЎТАДИГАН «ТУРКИСТОН» ГАЗЕТАСИ КУНЛАРИ БАЙРАМИ ОЛДИДАН

САВОБ КУНДА КЕРАК

Шох-шабба, саксовул ёқиб қизитилган тандирда пишган ноннинг таъми бошқача бўлади. Табобатчилар бу тахлит пишган нонларининг шифобахшлиги ҳақида ҳам кўп гапиришади. Аммо олов фақат нон учун эмас, ишлаб чиқаришнинг турли соҳаларида ҳам зарур. Айниқса, бизнинг ҳозирги тезкор асримизда. Кўмир, газ ва бошқа ер-ости бойликларининг кашф этилиши шу боисдан ҳам инсоният тараққиётида муҳим роль ўйнади.

Гапни узоқдан бошлаганимизнинг сабаби бор. Ҳикоямиз нафақат мамлакатимизда, балки хорижий давлатлар ўртасида ҳам анча маълум ва машҳур Муборак газни қайта ишлаш заводи тўғрисида. Бу ерда йил давомида 24,5 миллиард метркуб газ қайта ишланишини айтсак, ҳаммада завод ҳақида озми-кўпми тушунча ҳосил бўлади. Мубораклилар юбораётган сифатли газ ҳозирда Марказий Осиёнинг ҳар беш давлатида меҳнаткашларнинг қозонини қайнатиб турибди.

Кўплаб ташкилот, корхоналар ўз аравасини зўрға тортиб кун ўтказаётган бир пайтда заводда яратилган шарт-шароитлар киши ҳавасини келтиради. Директор Нуриддин Зайниев ёш ишчи ва мутахассисларга алоҳида эътибор бериб келмоқда. Заводдаги ўртача иш ҳақи бошқа ташкилотларга нисбатан бир неча баравар кўп. Ҳар куни 540 сўм овқат пули бериб борилади. Яқинда 60 тонна ун завод жамоасига арзон нархларда сотилди. Бир неча йилдирки, хотин-қизларга имтиёз яратиб бериш лозимлиги ҳақида гапирамиз, ёзамиз. Бу ерда эса бу муаммолар осонгина ҳал этилган. Фарзандлик бўлган ёш оналар 3 йилгача республикамиздаги энг кам маош миқдорида ойлик олиб, бемалол бола тарбияси билан машғул бўлишлари мумкин. Заводда 5 йил ва ундан ортиқ муддат ишлаганлар қарз олиши учун 25 миллион сўм атрофида пул ажратилган. Бундай қулайликлар ҳамма жойда ҳам топилавермайди. Завод жамоаси кўрсатилаётган бу ғамхўрликларга, эътиборга муносиб бўлишга ҳаракат қилишаётир.

Яна бир нарсани айтиб ўтишга ўзимизда эҳтиёж сездик. Завод жамоаси Қамаши болалар уйини ўз оталиғига олган. Бу масъум болаларнинг ўксик кўнглини кўтариш мақсадида Самарқанд, Бухоро, Хива сингари кўҳна шаҳарларимизга саёҳатлар уюштириб туришибди. Бу йигит-қизлар олий ўқув юртларига киришга жазм қилишса, уларни стипендия билан таъминлашни зиммаларига олишган. Саҳоватларининг чеки йўқ. Нимаям дердик. Бу бағрикенглик олдида сўз ожиз. Хайрли, савобталаб ишлардан қўлингиз бўшамасин, мубораклик газчилар, деймиз холос.

СУРАТЛАРДА: 1). Газдан олтингугурт ажратиб олиш 3-цехининг катта оператори Санокул Салимов ўз касбининг устаси. 2). Муборак газни қайта ишлаш заводи цехларининг кўриниши.

Ш. ШАРОПОВ суратлари.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

(Боши 1-бетда)

30 сўм) давлат томонидан белгиланган чакана нархлари сақланиб қолади. Орадаги тафовут эса тўлиқ бюджет ҳисобига қопланади ҳамда у йилнинг ҳар чораги бўйича 28 миллиард сўмдан иборат бўлади. Бу республикадаги ҳар бир киши ҳисобига 1300 сўмни ташкил этади.

Кўпчилик озиқ-овқат маҳсулотларини шартномавий (эркин) нархлар бўйича сотишга ўтиш аста-секин амалга оширилади ва у асосан 1994 йилнинг 1 январига қадар тугалланиши керак.

Учинчи сабаб. Маълумки, республикада бутун аҳолини, айниқса унинг ижтимоий кам таъминланган қатламларини ижтимоий ҳимоя қилиш юзасидан мунтазам ва аниқ мақсадга қаратилган ишлар амалга оширилмоқда. Республика аҳолисига тўғридан-тўғри ва қўшимча берилаётган тўловлар ва имтиёзлар рўйхатининг ўзигина бугунги кунда 36 тани ташкил этади. Уларга давлат бюджетидан ҳар ойда миллиардлаб сўм ажратилмоқда.

Масалан, кейинги вақтда иш ҳақи, стипендиялар ва пенсиялар, шунингдек, ижтимоий нафақаларнинг оширилиши бир ой оралиғида икки марта қайта кўриб чиқилди. Уларга йил охиригача қўшимча равишда қарийб 650 миллиард сўм сарфланди. Бироқ бугунги кунда республикада вужудга келган ижтимоий ҳимоя чора-тадбирлари аниқ мўлжалли эмас. Бошқача қилиб айтганда, давлат бюджетидан дотация бериладиган имтиёзли паст нархлардан аслида оила бўйича нисбатан паст даромад олувчилар ҳам, юқори иш ҳақи ва даромад олувчилар ҳам бирдай фойдаланмоқдалар.

Шу сабабли бугунги кунда нархларни ушлаб туришга (бу билан маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг эркинлиги ва ташаббускорлигини чеклаб қўймоқдамиз) йўналтирилаётган катта маблағни энг аввало эҳтиёжмандларга мақсадли ёрдам кўрсатишга ва уларни қўллаб-қувватлашга сарфлаш вазифаси турибди. Лекин бу ёрдам янада салмоқли бўлиши керак. Мана шу мақсадда Вазирлар Маҳкамаси илғор мамлакатлардаги мавжуд тажрибани ҳисобга олган ҳолда эҳтиёжмандларга ёрдам кўрсатиш тартибини тубдан такомиллаштириш юзасидан зарур қарорлар тайёрламоқда ва бу қарорлар яқин вақтлар ичида қабул қилинади.

Нарх белгилаш масалаларида бузилишларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш мақсадида Молия вазирлигига, Давлат солиқ бош бошқармасига, маҳаллий ҳокимият органларига хўжаликлар, бирлашмалар ва корхоналар томонидан шартномавий (эркин) нархларнинг рентабелликнинг чегараланган даражаларини белгилаш йўли билан тўғри шакллантирилиши устидан қаттиқ давлат назоратини таъминлаш, шунингдек, зарурат бўлганда қоида бузувчиларга нисбатан «Монополистик фаолиятни чеклаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ жарима санкцияларини қўллаш топширилган.

КЕЧА · БУГУН · ЭРТАГА

● **ДУНЁ ОЛИЙ** ўқув юртларида «Қуролсизланиш» фани ўқитилса ажаб эмас. Ҳар ҳолда 60 та мамлакат университетлари ва институтларининг 600 дан кўпроқ раҳбари шу масалани муҳокама қилмоқда.

● **БОРИС ЕЛЬЦИН** дам олиш таътилига чиқди. У Новгород вилоятида ҳордиқ чиқармоқда.

● **МОСКВАДА НАВБАТДАГИ** банклараро валюта савдоси бўлиб ўтди. Унда бир АҚШ доллари 1025 рублга сотилди.

● **АҚШ САВДО** вазирлиги душанба куни Россияда ва бошқа янги мустақил давлатларда ишбилармонларнинг марказларини очишни хоҳловчи Америко фирма ва компанияларига қайтариб олинмайдиган қарз бериш учун танлов эълон қилди. Федерал савдо маҳкамаси бу ишга 1993 йилда 2 миллион доллар ва келгуси йилда 5 миллион доллар ажратмоқчи.

● **ЛИВАН ЖАНУБИДАГИ** вазият чигаллашиб бормоқда. «Аш Шарқ» радиостанциясининг хабар қилишича, Ливан жанубидаги «Хавфсизлик минтақасига» Исроилдан 35 та «Меркава» оғир танки келтирилди. Исроил қўшинларида жанговарлик ҳолати эълон қилинди. Ливан армияси ҳам жангга шай бўлиб турибди.

● **ЎН САККИЗИНЧИ** Москва халқаро кинофестивалининг энг катта мукофоти франциялик режиссёр Иоланда Зоберманнинг «Мен Иван, сен Абрам» фильмига берилди, деди киноанжуман ҳакамлар ҳайъатининг раиси режиссёр Клод Лелуш бу ерда журналистлар билан бўлган учрашувда.

Ҳокимлар ҳақида кўп ёзилаяпти. Бир қарашда кишини сал ғашига тегадиган бу ҳолатнинг жиддийроқ ўйлаб кўрилса, ўзини оқлайдиган жиҳатлари ҳам бор экан. Чунки, юртимизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг натижаси асосан шуларга боғлиқ. Агар улар жойларда ишни тўғри юритишмас экан, юқорида туриб ҳар қанча гапирилгани бефойда. Мамлакатнинг қад ростлаши асосан жойларда ҳал бўлади. Шу маънода майдонга ҳокимлар деган янги бошқарув кучи чиқиб келгани, уларга эътибор ҳам тепада, ҳам пастда кучайгани рост гап. Зеро ҳокимлар ҳақидаги ҳар қандай гап ўша ердаги халқнинг ҳаёти, ислоҳотлар мароми, эртанги кун ташвишига бориб тақалади.

Худди шу мулоҳазалардан келиб чиқиб, Турғунпўлат Қирғизов билан суҳбатга чоғландим. Сабаби, вилоятда бир пайтлар ҳар хил гуруҳ кирдикорларига қарши курашда бу одам дадил ишлар қилган экан. Иккинчиси, у раҳбарлик қилаётган Янгиқўрғон районида бу йил фақат боғдорчиликка ўтишибди. Учинчиси, ҳоким яқинда фан номзоди илмий ишини ёқлабди. Бошқа саволларни охирроққа суриб, суҳбатни дангалига ишлардан бошладим.

— Ҳа, шунақа гаплар ҳам бўлган, — дея гап бошлайди ҳамсуҳбатим. Эшитган бўлсангиз, бундан бир-икки йил бурун вилоятимизда ўзича халқ ғамини ейдиган, ўзича қозилик қиладиган гуруҳлар пайдо бўлди. Улар ҳуқуқ тартибот органлари ишларига ҳам аралашадиган, ўзларича ҳақ-ноҳақни ажратадиган, одамлардан пул ундирадиган бўлиб кетишган эди. Бу масала бир неча марта вилоят миқёсида катта йиғинларда кўриб чиқилди-ю, ҳеч амалий ишлар бўлмади. Бир гал ана шундай йиғинларда айрим раҳбарларимиз бу ишларга панжа остидан қараётганини минбарга чиқиб ошкора айтдим. Шундан кейин кўп ишлар бўлиб ўтди.

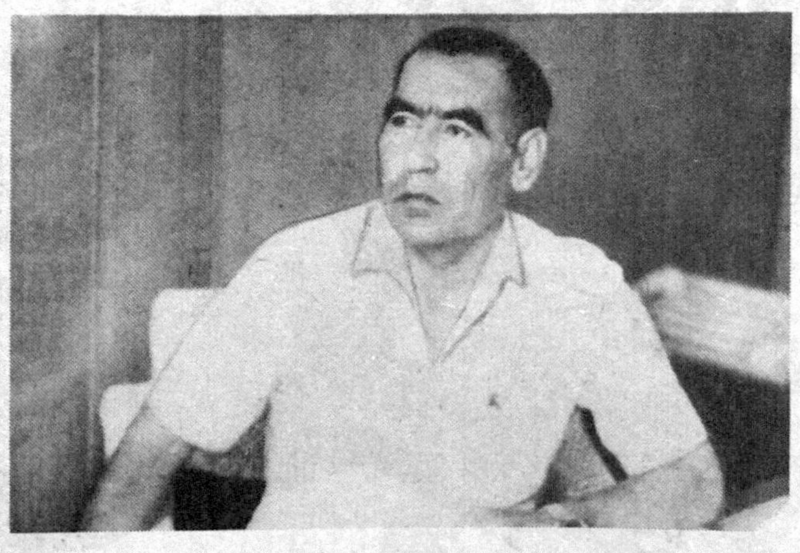

Бизнинг мусоҳаба

«БИР ЯШИЛ ЯПРОҚ ТЎКИЛСА...»

— Кейинги пайтда пахта яккаҳокимлигига қарши кўп ишлар қилинмоқда. Лекин шу билан бирга пахтанинг мамлакат учун ҳам, қолаверса, ўша район учун ҳам қимматини ҳеч ким инкор эта олмайди. Гарчи, меҳнати оғир бўлса-да, ундан тушадиган фойда ҳам чакана эмас. Шунинг учун кўп ҳолларда раҳбарлар пахтани оз-моз камайтиришга қаршилик қилишмаса-да, бутунлай ундан воз кечишга оёқ тираб туриб олишади. Сизларда эса бу йил пахта экилмапти...

— Ҳа, шунақа бўлди. Гапингизда жон бор. Лекин ҳар бир масалага ёндошганда ўша жойнинг ўзига хосликларидан келиб чиқиш керак. Бизнинг район экин майдонларини бир айланиб чиқсангиз, кафтдек текис жойни учратмайсиз. Ерларимиз қир ён бағирларига жойлашган. Уйдим-чуқурликлардан иборат. Бундай жойларда пахта етиштириш кони азоб. Қолаверса, ҳосил ҳам кўнгилдагидек бўлмайди. Шунинг учун ҳам пахтадан воз кечишга жазм қилдик. Тўғриси, шу кунгача бу ишдан юрагимнинг бир четида хижиллик бор эди. Ҳартугур, яқинда Президентимиз Ислом Каримов Қашқадарёда бўлганида «Ҳадеб пахтага ёпишиб олмасдан, сабзавот-мева, дон маҳсулотлари етиштиришга ҳам эътиборни кучайтириш керак» дегандан сўнг, кўнгилдаги ғуборлар тарқалиб кетди. Эндиликда районимиз бутунича мева-сабзавотчилик, боғдорчилик районига айланди. Вилоятнинг асосий шу маҳсулотлар бўйича таъминотчиси бўламиз.

— Лекин мева-сабзавот яхши нарса-ю, бари бир унинг даромади пахтаникича эмас-да!!

— Ҳа, ўлманг. Шундайликка шундайку-я, лекин пахта етиштирмайдиган кўп чет эл мамлакатлари боғдорчиликнинг ўзи билан ҳам дунёни забт этаётганини бир эслайлик. Шунинг учун ҳозирги шароитимиз ва имкониятимиздан келиб чиқиб, биз шундай йўл танладик. Маҳсулотнинг ўзини сотиш билан косамиз оқармайди. Ягона йўл — қайта ишлаш саноатини бунёд этиш ва мана шу мева-чеваларимиздан турли-туман шарбатлар, ичимликлар тайёрлаб, ана шу тайёр маҳсулотни жаҳон бозорларига олиб чиқиш. Мен аминманки, мана шу йўл билан пахтадан ҳам кўра яхшироқ фойда олишимиз мумкин.

— Одатда раҳбар одамлар илмий иш қилса кишининг кўнглидан бир шубҳа ўтади. Ҳа энди, раҳбар бўлгандан кейин қўлини қаёққа чўзса, етади-да. Қўл остидагилар «ҳашар» қилиб илмий иш ёқлаб юбориш осон, дейишади.

Агар шу раҳбарлик ишлари билан боғланиб қолмаганимда мен бу илмий ишларни аллақачон ёқлаб олган бўлар эдим. Мутахассислигим бўйича мева-узумчилик, сабзавотчилик агрономиман. Меҳнат фаолиятимни иқтисодчиликдан бошлаганман. Вилоят қўмитасида қишлоқ хўжалик бўлими мудирлигигача борганман. Шу даврда йиғилган тажриба, эришган натижа-ю, олган сабоқларим наҳот бир илмий иш бўлолмаса?! Қолаверса, бировни ишлатиб, мазасини тотадиганлардан эмасман. Ундан ташқари ҳокимликни имтиёз эмас, масъулият деб қарайман.

— Тушунарли. Яна мавзуга қайтсак. Кўпдан бери газетада ишлайдиган, кундалик нашрларни мунтазам кузатиб борадиган киши сифатида шуни айтаманки, районингиз тўғрисида катта матбуотда кам ёзилган. Бу нимадан далолат! Ё матбуотни унча хушламайсизми ёки чиндан ҳам ёзадиган ишларнинг ўзи йўқми!

— Ўзингиз гап очиб қолдингиз, буёғини энди эшитинг. Гап келганда отангни ҳам аяма дейишади-ку! Ўзи мухбир халқи ҳам қизиқ бўлади. Бирор вилоятга сафарга чиқса, ишини ўша вилоятни марказида, жилла қурса, марказга туташиб кетган районларда битирадию, жўнаб юборади. Бизга ўхшаб, четроқда, йўли ҳийла олис, тоққа туташ жойларга бориб ўтиришни ўзига эп билмайди. Биз ҳам кўрсатамиз десак, мақтанамиз десак, шунга яраша ишларимиз бор.

— Бўлмаса шу ишлардан гаплашайлик.

— 1989 йилда саноат ишлаб чиқариш бор-йўғи 0,39 фоизни ташкил этарди. Бугунга келиб бу кўрсаткич 11 фоизга ўсди. Вино заводи туман саноатининг гигантига айланиб бормоқда. Унинг бош корхонаси, жойлардаги цех ва пунктлари ҳозир 30 минг тонна маҳсулотни қайта ишлаш, тайёр маҳсулотга айлантириш қувватига эга. Бундан ташқари янги шакар заводи ва спирт ишлаб чиқариш корхонаси қурмоқчимиз. Украинадан керакли дастгоҳ ва механизмлар олиш учун шартнома тузяпмиз. Районимизда бир қатор қўшма, кичик, хусусий корхоналар, хўжаликларнинг ўз қарамоғида ишлайдиган ўнлаб цехлар фаолият кўрсатмоқда. Швециянинг «Альфа-Лаваль» фирмаси билан ҳамкорликда қурилган мева-сабзавотни қайта ишлайдиган, ундан шарбат тайёрлайдиган корхона ишга туширилди. Бундай корхона ҳали республикада йўқ ҳисоби. Улкан замонавий корхона 35 минг тонна мева ва полиз маҳсулотларини қайта ишлаш қудратига эга. Бу эса келажакда районимизнинг ўз валютасига эга бўлишлигини кафолатлайди. Орзуим, келажакда Янгиқўрғон Ўзбекистондаги мева-сабзавот қайта шилаш марказига айланса...

Қилинган ишлардан гапирсак, кейинги уч-тўрт йилнинг ўзида районда 16 та мактаб қурилиб, фойдаланишга топширилди. 609 ўринга мўлжалланган муҳташам Санъат саройи ишга тушди. Яна кўплаб маданий-маиший шоҳобчалар қурилди.

— Қилмоқчи бўлган энг катта ишингиз нима!

— Мени ҳозир иккита масала қийнаяпти. У ҳам бўлса районда газлаштириш ва ичимлик суви таъминоти. Илгари газ асосан район раҳбарлари уйларига туширилган экан. 90-йили 10 километрдан ортиқроқ, 91-йилда эса 18 километрдан ортиқроқ газ тармоқлари қурилди. Бу ишни жадаллаштириш пайига тушдик. Ҳозирги мураккаб шароитда давлатдан кўпинча пул сўрашнинг ўзи бўлмайди. Шунинг учун ўз имкониятларимиздан келиб чиқдик. Мустақил ҳаракатлар қилдик. Иқтисоди мустаҳкам, оёққа туриб олган қишлоқ хўжалик корхоналаримизни бу ишга жалб этдик. Айниқса Янгиқўрғон вино заводи алоҳида намуна кўрсатди. Чунки корхонанинг Россия ва Украинадаги бир қатор йирик шаҳарлар, завод ва фабрикалар билан иқтисодий алоқалари бор. Ўз маҳсулотларини бартер усулида айирбошлаш эвазига газлаштириш учун керакли металл буюмлари олиб келинди. Ўтган йили оғир вазиятдан келиб чиқиб, бор-йўғи 5 километр газ тармоғи ўтказиш режалаштирилган эди. Амалда эса 41 километрдан ошиқ газлаштириш ишларини бажардик. Ниятим тинчлик-омонлик бўлиб турса, райондаги ҳар бир хонадон табиий газ билан таъминлансин, дейман.

Худди шундай бизда тоза ичимлик суви масаласи ҳам катта муаммо. Ичимлик суви билан таъминлаш даражаси 54 фоизни ташкил қилади. Бу соҳадаям жуда катта ишларни режалаштириб қўйганмиз. Юқорида айтганимиздек, кун келиб, ҳар бир хонадонда ичимлик суви бўлишини таъминлаймиз. Гарчи менинг бу орзуларим катта миқёсда жуда ҳам жўн нарсага ўхшаб кўринсада, одамларимизнинг беташвиш, хотиржам яшаши мен учун энг катта орзу.

— Сизни нисбатан қаттиққўл раҳбар деб таърифлашди...

— Тўғри таърифлашибди. Ҳозирги мураккаб шароитда, ҳар қадамда бир муаммо чиқиб турган пайтларда қаттиққўл бўлмаса ишни юргизиб бўлмайди. Лекин қаттиққўлликда ҳам қаттиққўллик бор. Нимаики талаб қилсам, иш нуқтаи назаридан, халқ манфаатларидан келиб чиқиб қиламан. Ўз фаолиятим даврида хўжалик раҳбарларининг 11 таси янгиланди. Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтиш керак. Кадрларни алмаштиришда юқорида айтганимдек мутлақо иш манфаатларидан келиб чиқаман. Одамнинг ўз табиатида қусури бўлиши мумкин. Ўзимни ҳам беайб деб билмайман. Лекин ўша қусурли одам ишни зўр қилиб қўйса, уни алмаштириш шарт эмас. Балки тарбиялаш керак бўлса иш қилган одамнинг айрим феълларига чидашга ҳам кўникишимиз керак.

— Мени яна бир масала қизиқтиради. Ҳокимлар ўз ҳудудида энг «катта одам». Ҳамманинг оғзида у, унинг оиласи. Кўп раҳбарларга мана шундай кезларда фарзандлар ўзларининг ҳурмача қилиқлари билан панд бериб қўйишади. Умуман ўз фарзандларингиз, уларнинг феъл-атвори, ҳамма жойда бўлгани каби оталар ва болалар муаммолари тўғрисида ҳам гаплашсак.

— Маъқул савол. Ўзим оддий меҳнаткаш оиласида туғилиб-ўсганман. Отам 40 йил тракторчилик қилганлар. Ўзим ҳам тракторчиликдан чиққанман. Шунинг учун меҳнатнинг, қора меҳнатнинг барча азобларию-қувончларини тотиганман. Фарзандларга келсак, бешта ўғлим ва бир қизим бор. Катталари мактабни битириб, танлаган соҳаси бўйича ўқишяпти. Уларга уқтирадиган гапим битта. Камтар бўлинглар, одамларни ҳурмат қилинглар. Ҳар қалай кўз тегмасин улардан нолийдиган ерим йўқ. Онаси ҳамшира бўлганлиги учун ишдалигида ёки касал бўлиб қолса, болалар хамир ҳам қоришади, кир ҳам ювишади.

Биз ҳоким билан яна узоқ гаплашдик. Ишлар, режалар, рақамлар тўғрисида. Сўнг бир икки корхоналарни, маданият саройини кўрдик. Далаларга чиқдик. Чиндан ҳам кафтдек текис ер йўқ. Ҳаммаси қирликлар, адирликлар. Ана шу ўйдим чуқур жойларнинг ҳам бир қаричини увол қилмай дарахтлар экилганига, улар кўкариб яшнаб турганини кўриб, ичимда бу юрт аҳлининг меҳнаткашлиги, тиришқоқлигига, ҳафсалалигига қойил қолдим. Хаёлимдан бир пайтлар мумтоз ҳофиз Камолиддин Раҳимов айтган қўшиқ ўтди. «Бир яшил япроқ узилса...»

— Шу қўшиқни эшитганмисиз, — деб сўрадим ҳокимдан.

— Эшитганда қандоқ! У бир лаҳза тўхтаб олдида, қўшиқни давом эттирди: «Бир яшил япроқ узилса, Янгиқўрғон йиғласин».

А. АҲМЕДОВ.

ВАТАН ОЛДИДАГИ БУРЧГА СОДИҚ БЎЛ, ЙИГИТ!

Ўзбекистон истиқлолининг икки йиллигини байрам қилишга тайёргарлик кўрилаётган шу кунларда ўлкамизнинг минглаб ёшлари армия сафида Ватан ва халқ олдидаги бурчини шараф билан адо этмоқда, муқобил хизматни намунали ўтказмоқда. Уларнинг кўпчилиги интизоми, меҳнатсеварлиги, ҳарбий маҳоратни эгаллашга дилдан интилиши туфайли командирлар ва тенгқурлари эътиборига сазовор бўлмоқда. Бундай йигитлар билан ҳар қанча фахрлансак арзийди.

Афсуски, армия сафига чақирилган ёшларнинг ҳаммасини ҳам шундай деб бўлмайди. Ҳарбий хизматдан бўйин товлаш, хизмат қилиб турган қисмни ўзбошимчалик билан тарк этиш ҳоллари учраб турибди.

— Бундай кўнгилсиз ҳолларга чек қўйилмоқда, — деди Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ҳарбий суди раисининг ўринбосари, адлия подполковниги Ю. Ракушинец. — Қонунни бузганларга тегишли жазо берилянти. Келинг, яхшиси мисолларга мурожаат қилайлик. Оддий аскар Улуғбек Лесбоев 1991 йилнинг декабрь ойида Жиззах вилоятининг Мирзачўл туманидан ҳарбий хизматга чақирилган эди. У ҳарбий қисмни бир ойдан кўпроқ вақт давомида ўзбошимчалик билан ташлаб кетган. Лесбоевга ҳарбий суд ҳукмига мувофиқ 3 йил муддатга интизомий батальонда хизмат ўташ жазоси тайинланди.

1992 йил 27 апрелида ҳарбий хизматчи Ихтиёржон Пўлатов қисқа муддатли таътилдан кейин хизмат бурчини ўтаётган қисмга қайтиб келмади. Маълум бўлишича, у ҳарбий хизматдан вақтинча дам олиш ва оиласига моддий ёрдам бериш мақсадида жамоа хўжалигида ишлаган. Қонун барчага баробар. Унга ҳам тегишли жазо берилди.

Оддий аскар Шуҳрат Туробов ҳақида ҳам тўхталмоқчиман. Бу йигит 1992 йилнинг 13 март куни ўз қисмини ташлаб, йўлга чиқади. У ота-онаси истиқомат қилаётган Сурхондарё вилоятининг Олтинсой туманига келиб, давлат хўжалигида ишлай бошлайди. Сўнгра фуқаро Пардаева билан турмуш қуради.

У ҳам уч йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Шуҳрат Туробовлар оиласида яна тўққиз фарзанд бор, оналари 3-гуруҳ ногирони. Суд ана шу ҳолатни инобатга олиб, Шуҳратга енгил жазо берди. Зеро, тартибни бузган ҳар бир шахс, у ким бўлишидан қатъи назар, қонун олдида жавоб бериши керак. Қонун — қонун-да. У устивор бўлиши даркор! Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов биз қураётган адолатли демократик давлатнинг аркони деб белгилаб берган беш асосий тамойилдан учинчисини эслаш жуда фойдали деб ўйлаймиз: қонунга итоат қилиш, бу — ҳуқуқий давлат барпо этишнинг зарур шартидир. Қонунларга барча тенг риоя этишини таъминлаш, қонун ҳаётимизнинг ҳамма соҳасида қарор топтирилишига интилишимиз лозим.

Биз бир нарсага ҳайронмиз. Бу ҳам бўлса жойлардаги айрим мутасадди ўртоқларнинг қонунни бузган шахсларга бўлган эътиборсизлиги ва лоқайдлигидир. Ҳарбий қисмни ташлаб келган Шуҳрат Туробов давлат хўжалигига ишга олинса, уйланса... Буни қандай тушуниш мумкин? Ахир, истиқомат жойида у ҳарбий хизматда, деб ҳисобланган-ку. Наҳотки, улар бундан бехабар бўлса? Хўжалик ва ташкилот раҳбарлари, қолаверса, туман ҳокимлиги қаерда эди?

Армияга вақтида бормаган ва хизмат қилиб турган ҳарбий қисмни ташлаб кетган баъзи йигитларга нисбатан қонун йўли билан жазо қўлланаётгани ота-оналари, қариндош-уруғларини ташвишга солмоқда. Улар ўзбошимчалик қилган бу ёшларнинг ҳарбий хизматни давом эттиришига рухсат беришни сўраб юқори ташкилотларга мурожаат қилмоқдалар.

Тўғри, ҳар бир ота-она ўз фарзандини дейди. Унга заррача ҳам ёмонликни раво кўрмайди. Бу табиий. Шундай бўлса-да, ҳаққоний бир савол туғилади. Нега юқори ташкилотларга мурожаат қилаётган кишилар фарзандлари армиядан бўйин товлаган, ҳарбий хизматдан қочиб келган вақтида бепарво юрадилар-у, уларнинг ўғилларига нисбатан бирон чора кўрилган пайтда шикоят қила бошлайдилар?

...Мен ҳарбий хизматдан бош тортган, ўз қисмини ташлаб кетган ва бунинг оқибатида турли муддатга озодликдан маҳрум этилиб, жазо муддатини ўтаётган йигитлар билан учрашдим. Ёшлар билан суҳбатлашар эканман, уларнинг шундай хатога йўл қўйганидан пушаймон бўлиб, қаттиқ изтироб чекаётганининг гувоҳи бўлдим.

— Мен Самарқанд вилоятининг Булунғур туманиданман, — дейди Хайрулла Холиқулов. — Ҳарбий хизматга ўтган йилнинг май ойида чақирилган эдим. Чирчиқда саккиз ойча киномеханик бўлиб хизмат қилдим. Кейин енгилтаклик билан, оқибатини ўйламай, қисмни ташлаб кетдим.

— Нима учун бундай қилдинг?

— Ўртоғим уйланаётган эди. Унинг тўйида бўлишни истардим. Тўйдан кейин Тошкентга келдим. Бу ерда бир ой юрдим. Ана шу қилмишим учун жазо олдим.

— Хайрулла, қилмишингдан афсусланяпсанми?

— Албатта.

— Агар армия сафида яна хизмат қилишга тўғри келса, шундай йўл тутармидинг?

— Йўқ, бундай қилмасдим. Мен кўп нарсани тушуниб етдим.

Валерий Климук асли Ғазалкент шаҳридан. У 1991 йилнинг ноябрида армияга чақирилган, ҳарбий хизматни Чирчиқда ўтаётган эди. Валерий уч ярим ой қисмда бўлмаган. Натижада у 3 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

— Менинг ҳам виждоним қийналяпти, — деб суҳбатга қўшилди Султон Раҳимов. — Хизмат бурчимни бинойидек ўтаб юрган эдим. Мана, энди афсусланяпман. Кейинги пушаймон — ўзингга душман, деб шуни айтсалар керак.

Мамлакатимизнинг асосий қонуни — Конституцияда «Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш — Ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг бурчидир. Фуқаролар қонунда белгиланган тартибда ҳарбий ёки муқобил хизматни ўташга мажбурдирлар», деб ёзиб қўйилган. Ўзбекистон Республикасининг «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги қонунида, Конституцияга мувофиқ, мамлакатни мудофаа қилиш давлатнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида истиқомат қилувчи барча фуқароларнинг вазифасидир, дейилган.

Тўғри, армия — истироҳат боғи эмас. У ерда хизмат қилишни осон деб бўлмайди. Унинг ўзига яраша қонун-қоидалари, қийинчиликлари бор. Уни ёшларнинг чиниқиш мактаби, деб бежиз айтилмайди.

Мақолага шу ерда нуқта қўйиш мумкин эди, лекин армиядан бўйин товлаш, ҳарбий қисмни ташлаб кетиш ҳоллари юз бераётгани ҳеч биримизни бефарқ қолдирмаслиги керак. Бу борада халқ таълими идоралари, республика мудофаасига кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти, ота-оналар кўп ишларни амалга ошириши лозим. Ёшларни армияга тайёрлаш, ҳар қандай қийинчиликларни енгишга ўргатиш, йигитларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш юзасидан муҳим тадбирларни амалга ошириш керак. Бу ишни айниқса мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида, лицейларда, гимназияларда ва бошқа ўқув юртларида намунали йўлга қўйиш даркор. Бу умумий ўқув дастурининг таркибий қисми бўлиши, унда армияга тегишли барча қонунлар ёшларга тушунтирилиши лозим. Ватан ҳимоячиларини болаликдан тайёрлай бошламоқ керак. Ўқувчилар синф хоналаридан спорт майдончаларига, ҳарбий шаҳарчаларга, ҳарбий қисмлар ва мудофаа-спорт жамиятлари жанговар машиналари паркларига олиб борилса, улар армия ҳаёти билан таништирилса, фойдадан ҳоли бўлмас эди, албатта...

Хулоса шуки, Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучлари сафига чақирилган ҳар бир йигит Конституцияга мувофиқ Ватан олдидаги муқаддас бурчини ўташи ҳам қарз, ҳам фарз эканини дилдан ҳис этсин.

Турсунбой БОТИРБЕКОВ (ЎзА мухбири).

Очиқ мактуб

ЁДГОРЛИК МУНОСИБ БЎЛСИН

Кўҳна юртимиз Ўзбекистон мустақилликка эришиб, миллий қадриятларимизга кенг йўл очилди. Эндиликда бутун дунё тан олган буюк бобокалонларимиз — Амир Темур, Ибн Сино, Беруний, Ал-Хоразмий, Улуғбек, Бобур, Баҳовуддин Нақшбанд, Нажмиддин Кубро, Замахшарий, Аҳмад Яссавийларнинг табаррук номларини ғурур билан тилга оладиган бўлдик.

Яқинда республикамиз раҳбарияти, шахсан Президентимиз Ислом Каримовнинг ташаббуси билан улуғ Соҳибқирон Амир Темур хотирасини абадийлаштириш тўғрисида қатор тадбирлар белгиланди. Азим Тошкентнинг Марказий хиёбони, метро бекати ҳам унинг номи билан аталадиган бўлди. Хиёбонда эса буюк бобомизга ҳайкал ўрнатишга қарор қилинди. Бу улуғ ишларни халқимиз қувонч билан кутиб олди. Ҳамма юртбошимиз шаънига илиқ сўзларни айтмоқда.

Аммо,бир нарса кўпчиликнинг кўнглини ғаш қилди. У ҳам бўлса шу йилнинг 7 июлида мустақиллик ташкилий қўмитасида муҳокама қилинган Амир Темур ҳайкалининг лойиҳасидир. Газеталар хабарига қараганда, бу ёдгорликнинг муаллифи Я. Шапиро экан. Ҳайкал лойиҳасини кўриб «Наҳотки бутун дунёга машҳур бўлган буюк саркарда Соҳибқирон Амир Темур бобомиз шу киши бўлса» дедик. Қани ундаги амироналик? Қани ундаги ғалабага ишонч руҳи, шиддатли нигоҳ. Улуғворлик, буюклик.. Дунё кўрган Соҳибқирон шундай бўладими? Отига разм солинг... Айтишга тил бормайди. Ҳайкалтарош Соҳибқирон бобомизнинг тўлақонли сиймонисини ҳеч ким ҳам ярата олмаган...

Биз дунё эътироф этган, бутун Оврупо қадрлаган ва тан берган Амир Темур ҳайкалининг мукаммал бўлишини ҳамда келажак авлодлар кўзқорачиғидек эъзозланишини истаймиз.

Ҳакимжон КАРИМЖОНОВ,
иқтисодчи, ёшлар етакчиси.

Куюнчак муштарийимизнинг шу мақоласини эълон қилаётганимизда Ўзбекистон Ахборот агентлигидан қуйидаги хабарни олдик.

АРМОНЛАРИМИЗ УШАЛМОҚДА

Тошкентнинг қоқ марказидаги сўлим хиёбонни ким билмайди дейсиз? Илгари «Инқилоб», мустақиллик шарофати ила эса «Марказий хиёбон» деб аталмиш доира шаклидаги бу маскан не-не тарихий воқеаларнинг гувоҳи бўлмаган!

...Кексаларнинг шоҳидлик беришича, бир вақтлар Константинов номи билан аталган бу боғда генерал Кауфманнинг ҳайкали савлат тўкиб турган. Мустабид чор ҳокимияти қулаб, большевиклар тузуми қарор топгач, ўроқ ва болға тасвири туширилган ёдгорлик, ундан кейин эса «Октябрь ўн йиллиги» монументи ўрнатилган...

«Халқлар отаси» — И. Сталин вафотидан сўнг бу ерда унинг маҳобатли ҳайкали қад ростлади. Лекин у ҳам давр шабадасига дош беролмади, КПСС XXII съездидан сўнг коммунизм дастури шарафига жаҳон йўқсилларининг доҳийси К. Маркс ёдгорлиги бунёд этилди.

Давр ўтаверар, ҳаёт ҳукмини ўтказаверар, бироқ замона зулмидан қадди дол адолат муқаррар қарор топар экан...

Энди бу ерда — Тошкентнинг энг кўркам гўшасида — Самарқанддек рўйи замин сайқалини пойтахт тутиб, довруғи оламга достон бўлган буюк мамлакатни бошқарган Амир Темурга улкан ёдгорлик мажмуи барпо этилади. Хиёбон ҳам Соҳибқирон номи билан аталади. Шуниси қувончлики, ундаги бунёдкорлик ва таъмирлаш ишлари Ватанимиз мустақиллигининг икки йиллиги кунигача тугалланади.

Лойиҳага кўра, боғнинг ўртасига от минган бобокалонимиз — Амир Темурнинг ҳайкали ўрнатилади. Аждодлар руҳини шод айлаяжак бу масъулиятли иш Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, ҳайкалтарош Илҳом Жабборов ва меъморлар — Ботир Усмонов билан Феруз Ашрафий зиммасига юкланди.

Илҳом Жабборовнинг мўъжазгина устахонасига кириб борганимизда у жияни ёш талантли ҳайкалтарош Камол билан бирга ишлаётган экан.

— Ҳар гал Самарқандга борганимда, — дейди Илҳом Жабборов, — шаҳар узра Темур руҳи кезиб юргандек бўлаверади. Шуни ҳис қиламану қалбим алланечук бўлиб кетади. Йил бошида Самарқандда Соҳибқирон ҳайкалини ўрнатиш мақсадида танлов ўтказилди. Унда менинг лойиҳам биринчи ўринни олди. Очиғи, Амир Темур тимсолини яратиш кўнглимда туғилган азалий армон эди. Ҳар ишнинг вақти-соати бор, деган гап тўғри экан. Шундай масъулиятли вазифа менга ишониб топширилганидан бахтиёрман. Ўзингизга маълум: Амир Темур буюк саркарда. Ул зотнинг қадами қаерга етмасин, ўша жойда илму маърифат кенг тарқалган, маданият яшнаган. Бизни Темур шахсиятининг ўта мураккаблиги қийнаяпти. Унинг қиёфасини бекаму-кўст ифодалашга, бирор жиҳатини ҳам эсдан чиқармасликка астойдил ҳаракат қиляпмиз.

Ҳар бир ижодкорнинг кўнгил тубида орзу-армонлар туғён урганидек, камина ҳам мустақил Ватанимиз тўйига армуғон этилажак ушбу асар халқимизга маъқул бўлишини жуда-жуда истар эдим.

Ижодкор ҳузуридан қайтар эканман, аждодларимиз, миллатимиз довруғини оламга таратган бобокалонимиз руҳи шод этилаётган кунлар бизга насиб этганига шукроналар билдирдим.

Г. САЪДУЛЛАЕВА.

Тақдир сўқмоқлари

«МЎЪЖАЗ БАХТ КИФОЯДИР...»

...Ҳар гал Қорақалпоғистонга бораётиб, имкон қадар Гулмирзоникига тушиб ўтаман. Афғон уруши жабрдийдаси тинчгина умргузорлик қилмоқда. Жамоа хўжалиги қуриб берган иморатга ҳам анча бўлди кўчиб ўтди. Ҳукумат берган енгил улови ҳарна қадар юриб турибди. Фақат бир томони... оиласи тўлиқ бўла қолмади. Ўғлига тиргак бўладиган вафодор аёл топилмаётганидан онаизорнинг кўнгли ярим, ётсада шуни ўйлайди, турсада... Ахир уни боғлаб қўйгани йўқ, бу ёқда отаси ҳам кексайиб қолди. Акасининг ўз оиласи, ўз ташвишлари... Яхшиям, машина ҳайдайдиган, рўзғорнинг керак-кетигини топадиган шу — акаси.

Ўтган йил охирларида Гулмирзонинг Олмонияга кетганини эшитдим. Бу орада бир неча марта суриштирдим — «Қачон келади?» Ҳеч ким аниқ вақтини айта олмади. Сафар чўзилиб кетди. Тўрт ярим ой!

Ва ў ёқдан Гулмирзо анча таскиндан қайтди. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг Олмониядаги қўшини шифохоналаридан бирида узоқ вақт ётиб даволанди, дам олди. Бу орада қисқа муддатда — бир ойнинг нари-берисида ясама оёқлар тайёрлаб беришди. Ўта қулай, жаҳон стандартлари даражасида. Олдинги кийиш ҳам, юриш ҳам ноқулай бўлган «оёқ»лардан минг карра афзал.

Энг асосийси — бутун сафар ҳаражатларини шу ердаги афғончилар уюшмаси ўз зиммасига олган. Даволанишни, ясама оёқлар ҳақини. Яна янги русмдаги олмон магнитофони ва автомашинаси совға қилишган. Сал эскироқ бўлсада — машина. Бунинг учун «афғончи»лар оз эмас — 16 миллион ўрис рубли сарфлашган!

«Пулни тўплаш осон кечмаган. Бировлар ҳайрия қилибди, яна тағин махсус саховат лотореяси ўтказишган. Даволанаётганимда Олмониядаги Бирлашган қўшин қўмондони шахсан келиб кўрди. Қайтишда Москвода Ўрисия Қуролли Кучлари Бош Қўмондони, собиқ афғончи Павел Грачев қабул қилди. Бу яхшиликлари учун уларга қандай миннатдорчилик билдиришимни билмайман...» — дейди Гулмирзо.

Унга сафари давомида вилоят афғончилар уюшмаси раис ўринбосари Сергей Аҳмедов ҳамроҳлик қилди. Икки оёғи ва бир қўли йўқ йигитга ҳамроҳлик қилиш айтишга осон...

...Яқинда воҳалик таниқли шоир Матназар ака билан Манғит шаҳрига бораётиб, Гулмирзоникига тушдик. Бир пиёла чой устида анча суҳбатлашиб ўтирдик. Мавзу тағин Олмонияга кўчди. Сафар таассуротлари, яхшилик қилган зобитлар, шифокорларнинг меҳрибонлиги...

Бу ёқда эса... афғон жабрдийдасининг куйиниб айтишича, маҳаллий раҳбарлар ҳамон лоқайд.

Давлат томонидан берилаётган имтиёзли ёнилғини ўз вақтида ола билмаса. Шу арзимас эллик литр учун туман марказига беш марта бориб келишса. Ёнилғининг ярми йўлга сарфланса.

Гулмирзонинг уйига телефон тушириб бериш масаласи ҳам мана неча йилки ҳал бўлай демайди. Гоҳ кабель топилмайди, гоҳ симёғоч. Унинг уйидан эллик қадам масофадаги хонадонда эса телефон бор.

Танасининг тенг ярмини йўқотган йигит доимий равишда тиббиёт кўригига муҳтож. Баъзида зарур дори-дармонлар топилмайди. Дўхтирлар эса ойда бир марта хабарини олишмаса.. Бундан уч йил илгари ёзган мақоламизда худди шу масалани кўтаргандик. Онаизор бир йиғинда раҳбарларга айтган ҳам. Кейин ноҳия марказий шифохонаси бош врачи номига бўлсада бир келиб кетади...

«Икки йил муқаддам рўзномаларингда «Гулмирзога ким ёрдам беради?» сарлавҳали мақола чиққанди. Кейин шу мақолани «Комсомольская правда» ҳам кўчириб босди. Мазкур газета афғон қатнашчиларининг Олмониядаги уюшмаси аъзолари қўлига тушиб қолади. Ва шу урушда жабр кўрган украин йигити — прапоршчик мени анча вақт излаган. Сўнг маблағ тўплаш пайига тушган. Ниҳоят чақириқ қоғози жўнатдилар...

Имкон келди, бугун шу мақолани ёритганларинг учун сизларга, менга қайғуриб, ёрдам қўлини чўзган барча саховатли кишиларга ва вилоят афғончилар уюшмаси раис муовини Сергей Аҳмедовга миннатдорчилигимни билдирмоқчиман!»

Гулмирзо яна кўп нарсаларни айтади. Ўроқда йўқ, машоқда йўқ аммо хирмонда ҳозир бўлганларни ҳам аяб ўтирмайди. Гўё уни чет элга жўнатган, харажатларни ҳам кўтаргандек давраларда ва ҳатто вақтли матбуотда чиқишлар қилган «олғир»ларни санайди, Аммо, ҳеч таъна қилмайди. Оғринмайди. Асабийлашмайди. Негаки, у уруш кўрган йигит. Бундан баттар воқеаларни, муртад кимсаларни кўрган, юзма-юз келган...

«Олмонияда даволанаётган пайтим юртимиздан ҳарбий қисмга делегация борди. Биз улар билан учрашиш учун ўша жойга келдик. Делегация раҳбарига айрим муаммоларимизни айтгандик, ҳатто тинглагиси келмади...»

Онаси эса ўғлининг бошини икки қилолмаётгани, унга вафодор бир аёл топилмаётганидан кўнгли ярим.. «Шу истагимни газетга чиқазинглар, зеро бирор аёл у билан умрини боғлаш истагини билдирса...»

Гулмирзо хайрлашаётиб, бизни ташқарига кузатиб чиқади. Ўз оёқларида. Юриб кўрсатади. «Мана, енгил, юрса бўлади!» У энди тетапоя бўлаётган боладек хурсанд...

...Икки кундан сўнг Матназар ака келиб қолди. Қўлида шеър: «Ўша кунги суҳбатдан кейин туни билан ухламадим. Мана шу сатрларни ёзиб овунгандай бўлдим...

Мен бу сатрларни ўқиб йиғлагим келди...

Инграйди,
ясама оёқлар тегиб,
минг-минг бахтни кўрган
Гурлан йўллари.
Не-не мағрур қизлар ўтар
бош эгиб,
титрамас
йигитнинг оғоч қўллари.
Вужуд,
чақнатаркан тийрак кўзини,
айланар
дастасиз мудҳиш гурзига.
Ва гурсиллаб ташлар ўзини,
(илож қанча)
оромкурсига.
«Ясама эмассан,
не бахт,
юрагим!»
Лекин
юрак ҳам кўп шодмас
бу бахтдан.
Шод бўлсинми
қўллар қучмаса ҳеч вақт,
оёқлар босмаса
қадамин
шахдам.
Хаёлида чарх урар
гоҳида булбул,
хаёлида чарх урар
гоҳида бир зоғ.
Ғоҳи — жанг майдони,
гоҳ — сарву сумбул,
тилка-тилка ўйлар сурар
Гулмирзо.
Уйида сафдошлар,
кўпи— бекафан,
уйида сафдошлар,
кўпи — беқабр.
Юракда — надомат,
юракда — афсус,
юракда — қаноат,
юракда — сабр.
Бу йигитга шуҳрат ҳеч
даркор эмас,
бу йигитга даркор эмас
шон сира.
Бир бахт кифоядир,
қарамаса бас
одамлар
одамларга қонсираб.
Ўқига учмаса басдир
бир-бирин,
учмаса
бир-бирин пичоқларига.
Ташланишса
омонсиз ҳужумларгамас,
ташланишса бир-бирин
қучоқларига.
Қонга бўялганча қолди
кўп тоғлар,
қонга бўялганча қолди
кўп қирлар.
...биродаркушларнинг қонига
қолган
ҳей,
гўрингда тўнғизлар
кўпгурлар.
Минг-минг оналарнинг
кўксин доғлаган
аҳил элни кўмган
хун,
низоларга,
бепушт белларини маҳкам
боғлаган
дўндириш-чун элнинг
мард йигитларин
сон-саноқсиз мажруҳ
Гулмирзоларга.
...тинглай бошлар
олмон овозингорин
қулоқлар маҳруммас,
шукур,
наводан,
Е раб,
байналмилал сўзи не лозим
тарқаганлар учун
Момо Ҳаводан.
Руҳини хотира
яна қийналар,
вужуди оғриқдан
яна қийналар.
Кўзларин чирт юмиб,
лабини тишлайди,
юрагида портлай бошлар
миналар...

Рўзимбой ҲАСАН.

Яқинда Қорақалпоғистоннинг Эллик қалъа туманида 100 ўринга мўлжалланган Навоий номидаги санаторий-профилакторий даволанувчиларни қабул қила бошлади. Бу масканда гинекологик, асаб касалликлари, ҳаракат аъзолари хасталанган кишилар шифо топадилар.

Беморларни асосан балчиқ, минерал ванна, электр ва нур орқали даволаш, массаж каби йўсинда даволаш ўз натижасини бермай қолмаяпти. Санаторийга минтақанинг барча жойларидан йўлланма орқали беморлар келмоқдалар.

СУРАТДА: қарияларга бу ерда алоҳида эътибор берилади.

А. ЗУФАРОВ сурати.
(ЎзА).

ТОШЛОҚ МАКТАБЛАРИ УЧУН АМРИҚО ДАСТУРИ

Фарғона вилоятининг Тошлоқ туманидаги мактаблардан бирида янги ўқув йилида «боладан-болага» халқаро таълим дастури асосида машғулотлар бошланади. Хорижда бу дастур яхши маълум, унда экология, санитария ва гигиенага доир билимлар мажмуи бор.

«Жи ди ай интернешнл» халқаро жамоат ташкилотининг Марказий Осиё бўлими бу дастурни ўзбек мактабларига жорий этишни таклиф қилди.

— Ташкилотимиз мутахассислари Ўзбекистоннинг бир қанча туманларида, жумладан Тошлоқда экология ва санитария вазиятини тадқиқ этдилар, — деди «Жи ди ай интернешнл» Марказий Осиё бўлимининг директори Роберт Жедлунд. — Биз болалар боғчаларини, мактабларни бориб кўрдик. Ўшанда ўзбек мактабларига Амриқо мактабларидаги билимлар мажмуини жорий этиш фикри туғилди. Ҳозир «боладан—болага» дастурини ўзбек тилига таржима қилиш тугалланмоқда. Уни сентябрь ойидан бошлаб ўқитувчиларнинг ўзлари ўрганадилар, ўқув йилининг иккинчи ярмидан болаларни ўқитиш бошланади.

Н. ШУЛЕПИНА,
ЎзА мухбири.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ИНГЛИЗ ОИЛАСИДА ТУҒИЛГАН, ЛЕКИН ЯПОНЧА ГАПИРАДИ

● АМРИҚОНИНГ Сидар-Рапидс шаҳрида яшовчи эр-хотин Дэйв ва Элла Каммингслар бундан икки йил аввал жуда бахтиёр эдилар. Негаки, оилада фарзанд — Чарльз туғилган эди. Мана, Чарльз меъёрда ўсиб-улғаймоқда. Бироқ яқинда чиққан унинг тили нафақат ота-онасини, балки қўни-қўшниларни ҳам ҳайратда қолмоқда.

Гап шундаки, Чарльз инглизча гапирмаяпти. Унинг гапларини ота-онаси ҳам, қўшнилар ҳам тушунишмайди. Бироқ у қайсидир тилда бинойидек гапиради. Буни Дэйв ва Элла юракдан сезишган ва шунинг учун ҳам Чарльзни тилшунос мутахассисларга кўрсатишди. Уларнинг аниқланишича, бола япон тилида гапирмоқда экан. Қизиқ, у инглиз оиласида туғилган бўлса ва ўша оилада тарбия топаётган бўлса, қандай қилиб миясига япон тили «сингиб» қолган? Бунга ҳозирча ҳеч ким аниқ жавоб беролмаяпти. Аммо шу нарса аниқки, Дэйв ва Элла тўққиз йил муқаддам Японияда яшашган, лекин у ерда фақат инглизча гаплашишган, деб ёзишибди Амриқонинг «Чикаго Сан» газетасида.

ТАБИАТАН ҚАНДАЙ ЯРАЛГАН БЎЛСА, ШУНДАЙ ҚОЛИШИ КЕРАК

⊙ ДУНЕДА фақат икки мамлакатда ҳайвонларнинг думларини қирқиш қатъиян ман этилади, яъни Швецияда ва Швейцарияда.

Швецияда ҳайвонларнинг нафақат думларини, ҳатто қулоғини ҳам кесиш мумкин эмас, шунингдек, эркак ҳайвонларни ахталаш ҳам. Улар табиатда қандай яралган бўлса, шундай қолиши шарт. Худди шундай таъқиқлаш Швейцарияда ҳам шу йилдан эътиборан жорий этила бошланди.

ТАНҲОЛИКДА 211 КУН

⊙ ИТАЛИЯЛИК машҳур ғоршунос олим Маурицио Монтальбини одамлардан ажралган ҳолда роппа-роса 7 ой якка ўзи яшаб, дунё рекордини ўрнатди. У Пизаро вилоятидаги Нерона тоғининг 5 минг метр баландлигида жойлашган ғорда 211 кун яшади, тўғрироғи, текшириш ишларини олиб борди. Шунча кун давомида у ғордан бирор марта ҳам чиқмаган ёки одамлар бирор марта ҳам уни йўқлаб келмаган. У ғорга ўтган йили 6 декабрда кирган эди. Ғорда яшаш бўйича аввалги рекордни ҳам унинг ўзи ўрнатган. Ўшанда (1987 йил) у 210 кун ғордан чиқмаган.

Вазиятга бир назар

Озарбойжон:

ХАЛҚ ЖАБҲАСИ НЕГА МАҒЛУБИЯТГА УЧРАДИ?

Озарбойжон уч ҳафта давомида фуқаро уруши ёқасида турди. Ниҳоят энди енгил нафас ола бошлади. Бу ҳолат қанча фурсат давом этиши ҳамда фуқаро тотувлиги ва барқарорлигининг мустаҳкам негизи бўла олиши ҳозир республикада рўй бераётган сиёсий кучларнинг қайта гуруҳлашуви белгилайдиган кўпгина омилларга боғлиқ. Гарчи асосий раҳбарлар тайинланган бўлса ҳам, уларнинг бундан буёнги ўзаро муносабати, ички ва ташқи мақсадлари, қайси ижтимоий кучларга таяниши ҳали ҳам равшан эмас. Ҳозирча фақат бир нарсани аниқ-тиниқ айтса бўлади: ҳозирги вақтда кучларнинг янги мавқеи сиёсий майдонда Озарбойжон халқ жабҳасига жой қолдирмади. Бунинг сабаби жабҳанинг кўпгина намояндалари энг муҳим лавозимларни тарк этганидагина эмас, аксинча, бу ўша сабабнинг оқибатидир. Сабаб эса шундан иборатки, Озарбойжон халқ жабҳаси атиги бир йил ҳукмронлиги даврида обрўйини бутунлай тўкди ва ватандошларнинг мададидан маҳрум бўлди.

Хўш, кечагина умумхалқ ҳаракати бўлиб туюлган бу жабҳа нечун ҳалокатли инқирозга учради? Ҳатто, қонуний сайланган президентдан унинг ҳокимият тепасига чиқиши учун овоз берганларнинг анчагина қисми нечун юз ўгирди? Ёш мустақил давлат биринчи демократик ҳукуматининг шитобли парвози ва қулаши сабабларини келгуси тарихчилар ва сиёсатчилар ҳали чуқур таҳлил этиб беришар. Аммо Озарбойжондаги (бошқа жойлардаги каби) демократларнинг ҳокимиятдан маҳрум бўлишига олиб келган умумий сабабни ҳозирнинг ўзидаёқ айтиб ўтса бўлади... Ижтимоий-сиёсий ва миллий тафовутлар нақадар турли-туман бўлмасин, собиқ иттифоқнинг пост коммунистик давлатларида умумхалқ томонидан сайланган янги тўлқин намояндалари сиёсат саҳнасидан кетишини тезлаштирган омиллар ўхшашлигини пайқаб олиш унчалик қийин эмас.

Литва раҳбари сайловда мағлубиятга учрагач, юқори лавозимдан маҳрум бўлгани, Грузия президенти пулемёт садолари остида қочгани, ўз ихтиёри билан Келеки қишлоғига қамалиб олган Озарбойжон бошлиғини парламент ваколатлардан маҳрум этгани каби ҳолатлар бизни чалғитмай қўяқолсин. Тарих уларни дучор этган тақдирнинг битта нишонаси борлиги мутлақо равшан. Халқ эътиборига сазовор бўлиш ва уни ўзига эргаштириш имконини берган чиройли ғоя ва шиорларни амалга оширишга қобилиятсизлик фожиаси мана шу нишонадир.

Коммунистик режимга қарши курашда сиёсатчи бўлиб шаклланган юқори маълумотли инсонпарвар диссидентлардан биронтаси — Ландсбергис ҳам, Гамсаҳурдиа ҳам, Элчибей ҳам (уларнинг ёнига яна бир неча киши қўшилса ажаб эмас) — бунёдкорликка яроқсиз бўлиб чиқди. Улар фақат бузишга яроқли экан! Аммо бу уларнинг айби ҳам, кулфати ҳам эмас, сиррасини билмоқчи бўлсангиз — тарихий вазифаси эди. Аммо буни билишдан одамларга ҳеч қандай наф йўқ. Кўп тилни билувчи филологлар ва консерватория профессорларида давлатни бошқариш тажрибаси ва амалий кўникмаси йўқлиги устига янги маъмурларнинг тоқатсизлиги ҳамда коммунистик ташкилотларда тарбия топган корафта арбобларга ишончсизлиги қўшилиб, аҳволни баттар чигаллаштирди. Жумладан, давлатни бошқариш соҳасида уларнинг «ўз» мутахассислари ва амалиётчилари топилмади.

Ҳар ҳолда, Озарбойжонда айни шундай бўлди. Бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас эди. Республиканинг «ҳақиқий мақоми»ни таъминлашни уддалай олмаган коммунистик раҳбарларга қарши кураш тўлқинида юзага келган халқ жабҳасининг ғоялари ва шиорлари жуда кенг доираларга маъқул бўлиб, улар томонидан қўллаб-қувватланди. Озарбайжон халқ жабҳаси чақирган митингларга турли ёшга, миллатга ва табақага мансуб бўлган юз минглаб кишилар тўпланар эди. Бироқ кўпчилик инқилобларнинг ҳаракатлантирувчи кучи — жамиятнинг энг ночор ва ижтимоий хўрланган (бинобарин, исёнга осонгина учадиган энг жазавали) табақалари: қочқинлар, лимитчилар, шаҳар камбағаллари, талабаларнинг бир қисми ҳаракатнинг таянчи бўлди. Уларнинг жазаваси ва муросасизлиги, баъзан эса ашаддий тажовузкорлиги ҳаракатни ҳаддан ташқари инқилобийлик ва янгича большевизм сари тойдириб юборишдан ушлаб қола оладиган либерал зиёлиларнинг кўкрагидан итармай қолмади.

Жабҳа раҳбарлари буни тушунмадилар, деб бўлмайди. Улардан бири мен билан шахсий суҳбатда энг илғор зиёлилар четда қолганидан хафа бўлса ҳам, митинглар ва иш ташлашлар даврида уларнинг лоқайд хайриҳоҳлиги ва ақл-заковати жазавага тушганларнинг шитобли фаоллигидан кўра қадрсизроқ эди, деб тан олди. Жабҳанинг бошқа ишбошилари каби у ҳам, чамаси, бемалол бошқарса бўладиган мана шу бузғунчи кучни бир вақти келиб, зарур бўлганида, жиловлаб олиш мумкин, деб ўйлаган бўлса керак. Аммо бунинг акси рўй берди: уларнинг ўзлари фаолларнинг фикр ва кайфиятига бўйсунишга мажбур бўлдилар. Митингнинг деярли ҳар бир қатнашчиси ғалабадан кейин лавозим ва юқори амал талаб қилди.

Тарих ва бегоналарнинг тажрибаси ҳеч кимни ҳеч нарсага ўргатмаслиги рост. Болшевизмнинг энг яхши анъаналари руҳида жамики ҳокимият тузилмаларидаги етакчи лавозимлар, саноатдан тортиб маиший хизмат ва коммунал хўжалигигача бўлган барча соҳалардаги энг муҳим амалларни замонавий «железняк каби матрослар» эгаллай бошладилар. Янги амалга тайинлашлар ҳар кимни ҳам лол қолдириши мумкин эди! Фалсафа институтининг чала аспиранти вазирлар маҳкамасига, физик ташқи сиёсий маҳкамага бошчилик қилди, қишлоқ шифокори миллий хавфсизлик вазирлигидаги иккинчи шахс бўлиб қолди, туман радиоэшиттириши диктори президентнинг ходимлар бўйича давлат маслаҳатчисига айланди. Жойларда юқори мансабларга кўтарилганлар бундан ҳам ғаройиб эди. Бу жойларда кўпинча мутлақо саводсиз, аулоқий жиҳатдан шубҳали кишилар ҳокимиятни эгаллаб олдилар. Ходимлар соҳасида ўтказилган бу ҳалокатли сиёсатнинг хатоларини кейинги вақтларда маъмурларнинг ўзлари ҳам тан ола бошлаган эди. Мана шу сиёсатнинг оқибатлари ўзининг ҳудудий яхлитлиги учун жуда оғир урушни давом эттираётган республиканинг аҳволи кескин ёмонлашувига олиб келмай қолмади.

Бироқ иқтисодиёт бутунлай барбод бўлгани, аҳолининг турмуш тарзи пасайиб кетгани, ҳарбий соҳадаги муваффақиятсизликлар, мукаммал ҳуқуқларнинг йўқлиги, билиб-билмай, «соддадиллик билан» гоҳ у, гоҳ бу қўшниларни ранжитиш, танг аҳволдан қандай қутилишнинг энг оддий усулларини тушунмасликдан далолат берувчи кетма-кет қарорларнинг чиқарилиши ўзларини демократлар деб эълон қилган кишилардан ҳафсала пир бўлишининг жуда муҳим сабаби эди. Аммо бош сабаб бошқа ёқда эди. Сотқинлик ва порахўрлик маъмурларга бўлган ишончни бутунлай путурдан кетказди. Кечагина адолат учун курашиб юрганлар, ишчи ва талаба ётоқхоналарида чорночор кун кечираётганлар дарҳол, ҳамманинг кўз ўнгида басавлат қиёфага кириб, киборларча таманно касб этишлари, амалдорларнинг эшиги ёнида «Мерседес»ларнинг туриши ҳамманинг ғашига тегиб, норозилик қўзғатмаслиги мумкин эмас эди. Янги сиёсатчилар орасида нопокликда асло гумон қилинмаган жуда оз кишиларнинг бири — президентнинг обрў-эътибори ҳам аҳволни қутқара олмади. Демократларнинг обрўйи пасайган сайин коммунистик тузум сиёсатчиларининг, ҳар ҳолда қотиб қолган ақидаларга ёпишмай, амалиётчи ва корафта эканини, мафкуравий қуюшқонга «янги тўлқин»нинг кўпгина сиёсатчиларидан кўра камроқ ихлосмандлигини намойиш қилган кишиларининг обрўйи тобора кўтарила бошлади.

Президент А. Элчибей Бокудан пинҳона жўнаб кетмасидан аввал «Эл-оба» мустақил социология маркази томонидан жамоатчилик фикрини билиш мақсадида ўтказилган сўнгги савол-жавобда қатнашганларнинг 69,7 фоизи сиёсий раҳбар сифатида Ҳайдар Алиевни ёқлаган эди. Миллий мустақиллик партиясининг раиси Эътибор Мамедов иккинчи ўринни олган бўлса, учинчи ўринни олган Абулфайз Элчибейни қувватлаганлар 17 фоиздан ошмаган эди. Ҳозир бу кўрсаткичлар бир-биридан янада кўпроқ фарқ қилади деб таҳмин этса бўлади. Буни Озарбойжон халқ жабҳасининг ишбошилари ҳам тушуна бошлаган бўлса керак. Парламентнинг собиқ бошлиғи Исо Гамбаров адолатсиз муносабат оқибатида Сурет Ҳусайнов сафдошдан душманга айлантириб қўйилгани маъмурларнинг айби эканини тан олди.

Шундай бўлса-да, фавқулодда ҳолатга қарамай, Элчибей тарафдорлари чақираётган митингларга ва берилаётган баёнотларга қараганда, Озарбойжон халқ жабҳасининг ишбошилари бўлиб ўтган воқеалардан кейин ҳам одамлар уларни қанчалар хуш кўрмаётганини тўла-тўкис англаб етмаяптилар. Бу эса энг ачинарли ҳолатдир.

Митингбозлик демократиясидан ва оломоннинг зўравонлигидан чарчаган одамлар энди раҳбарлардан бошқача фазилатли бўлишини — корафталикни, сиёсий вазминликни, мафкуравий муросасизлик асорати бўлмаган амалиётчиликни талаб қилмоқдалар. Бошқача қилиб айтганда, улар ҳокимият тепасига чиқиб олган демократларга етишмаслиги аниқ бўлган ва буларсиз келгусида муваффақият ва мададга умид боғлаш қийин бўлган фазилатларни талаб қилмоқдалар. Дарвоқе, улар орасида ҳали сиёсатда ўзини тўла-тўкис намоён этмаган кишилар ҳам оз эмас. Келгусида улар ўз истеъдодларини рўёбга чиқара оладиларми, қақшатқич мағлубиятдан тўғри сабоқ чиқаришга фаросатлари етадими, бу нарса уларнинг ўзларига эмас, республиканинг ҳозирги раҳбариятига ҳам боғлиқдир. Ҳозирги раҳбарият барча соғлом кучларни жипслаштириш ва миллий тотувликка эришиш ҳақида эълон қилинган шиорни амалда қанчалик рўёбга чиқара олишига боғлиқдир.

Тунзале КАСУМОВА.
Боку.

(«Труд» газетасининг 9 июль сонидан).

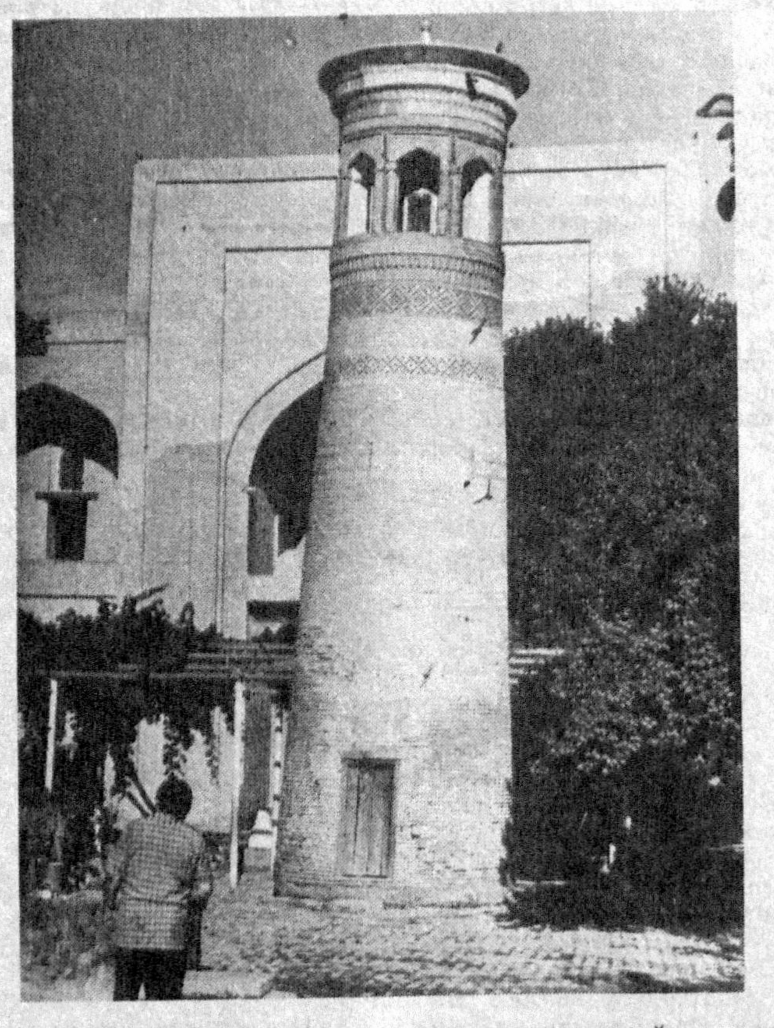

Улуғ мутафаккир Хўжа Баҳоуддин Нақшбанд ўз фаолиятида маънавият, меҳнат ва илм-фан уйғунлигига амал қилиб, даҳолик даражасига кўтарилган сиймодир. Хўжа Баҳоуддин Нақшбанд ҳаётини ўрганиш шуни кўрсатадики, у киши ёшлигиданоқ улуғ кишилар орасида фаолият кўрсатиб, ибратли маънавий шаклланганлар. Юқори маънавий камолот инсоннинг улуғлигини англаш ва бунга бутун фаолият давомида амал қилишдан бошланади. Улуғ мутафаккир инсон табиатан маънавий яратувчи сиймо эканлигини англаб, ҳар бир киши шунга амал қилгандагина, буюк инсон бўлишини, унинг асл маънавий бойлиги ана шундан бошланишини шахсий ибратлар билан кўрсатиб берганлар. Бу эса яшашнинг асосий қонуни бўлиши керак деб ўзлари шунга амал қилганлар, бошқаларни ҳам шунга амал қилишга чақирганлар. У киши жуда катта руҳий-маънавий қувватга эга бўлиш билан бирга яратувчилик ишини деҳқончиликда шахсий ижодий маҳсулдорлигида тинмай такомиллаштириб борган. Бу соҳа маънавият, илм-фан, фаолият узвийлигининг улкан хазинасидир. Бу улуғ сиймонинг ибратли фаолияти бизни ҳайратга солади. Мисраларини эшитга ундайди:

ДАҲО

ЁКИ ХЎЖА БАҲОУДДИН НАҚШБАНД ФАОЛИЯТИДА МАЪНАВИЯТ, МЕҲНАТ ВА ИЛМ-ФАН УЗВИЙЛИГИ ИБРАТИ

лий меҳнатга намоён қилганлар, ўз меҳнатларининг илмий-маънавий асосларини янада чуқурлаштириб, нақшлик билан шуғулланганлар. Айни, ҳақиқатда меҳнати кимёвий, умуман, табиий-математик билимлар, қурилиш технологияси, бадиий санъат ва жуда кучли руҳий ижодий фаолият уйғунлигидан иборатдир.

Маънавий яратувчилик меҳнати, қайси соҳада бўлишидан қатъи назар, кишига руҳий-маънавий куч бағишлаши билан бирга уни иқтисодий-моддий мустақилликка, иқтисодий-ижтимоий моҳиятга олиб келади. У эса ўз навбатида қалб поклиги ва виждон софлигидир.

Ўзбекистонимиз мустақиллиги ва Президентимиз И. А. Каримов томонидан маънавиятнинг устуворлиги эълон қилиниши тараққиётимизга янги руҳий-маънавий куч бағишламоқда.

Иқтисодий-молиявий мустақиллик, иқтисодий-ижтимоий моҳият инсон маънавий қувватининг асосларидан бири ва асл манбаидир. Шунинг учун буюк донишманд бобокалонимиз Хўжа Баҳоуддин дарвешлик ва таркидунёчиликнинг шахсий ва маънавий-руҳий зарарини кўрсатиб, бундай кишиларга маънавий-руҳий улуғланиш йўлини шахсий ибратда кўрсатганлар.

Имон-эътиқод юқори маънавий-руҳий покликдир. Бу маънавий сифатнинг меҳнатни илм-фан асосидан инсон учун маънавий яратувчилик даражасига олиб чиқа билиш кишиларни ўз соҳасининг билимдонига айлантиради.

Донишмандлик сифати инсонга ғоибона ижодий-амалий ва назарий фикрлар, ғояларнинг қиёмига етишидир. Бу ўз навбатида жуда катта амалий-ижодий меҳнатнинг билим, ҳикматларга амал қилиш ва маънавий-руҳий камолот натижасидир. Бундай маънавий-ақл-заковатли руҳ ва фаолият бобида азалий эркин ва озод яратилган инсонлар огишмай амал қилишгандагина эришадилар.

Ҳақиқий инсонпарварлик — маънавий поклик ва юксакликнинг асосидир, у эса инсонни улуғ сиймолигини англаш ва унга ҳамма вақт амал қилишдан бошланади. Ҳар қандай истеъдод ва қобилият маънавий камолот ва илмий-амалий меҳнат асосида ҳаракатга келади. Бу бош мезон Хўжа Баҳоуддин Нақшбанд ҳаётида, фаолиятида, у киши амал қилган ишорат ва башорат бўлган. Бу улуғ сиймо юксак қобилият ва истеъдодни маънавият, илм ва меҳнат уй-

Инсон улуғ сиймодир,
Улуғланиш қўлингда,
Улуғланмоқ чин келар,
Виждон билан бўлса
қалбингда.
Улуғланмоқ — чун фақат,
Қалбингни пок
сақлагин.
Одамийлик — қабиҳликни
Онгинг билан
фарқлагин.
Инсон — улуғ сиймодир,
Улуғланиш меҳнатда.
Улуғланиш — чин келар
Амал қилсанг ҳикматга.
Ҳикматга етмоқ учун
Илм олгин ишонч-ла.
Ишонч келар чин агар
Меҳнат қилсанг
ижод-ла.
Ижод келар қачонки,
Руҳингни пок
сақласанг.
Она сутин қалбинг-ла
Меҳнат қилиб оқласанг.
Ижодий меҳнат тагин
Улкан туганмас кондир.
У конга етмоқ учун
Илму меҳнат имкондир.
Инсон улуғ сиймодир,
Улуғланиш қўлингда,
Улуғланиш чин келар,
Имон бўлса қалбингда.
Имон келар чин фақат
Руҳингни соф
сақласанг.
Виждонингни ҳар доим
Меҳнат билан оқласанг.

Н. ҒАЙБУЛЛАЕВ,
ТошДУ педагогика кафедрасининг мудири, педагогика фанлари доктори, профессор.

ЖАРИМАНИ ТЎЛАШ ОСОНМАС

Маълумки Ўзбекистон Республикасининг «Йўл ҳаракати қоидасини бузганлик учун маъмурий жавобгарликни кучайтириш» ҳақидаги қонунга биноан, бу турдаги қоидабузарликка жарималар миқдори 1992 йилнинг 9 декабридан энг кам ойлик миқдорига белгиланган эди. Шундан буён фуқароларнинг ойлик маошлари уч марта ошди. Шунингдек, қонунга биноан йўл ҳаракати қоидабузарлиги учун тўланадиган жарималар миқдори ҳам шунга яраша ошди. Эндиликда, яъни шу йилнинг 1 июлидан қоидабузарликка йўл қўйган ҳайдовчилар қуйидаги миқдорда жарима тўлайдилар.

Майда техник носоз ҳолда транспорт воситаси бошқарилганда: 50 сўмдан 3750 сўмгача, техник кўрикдан вақтида ўтмаган, тегишли тартибда рўйхатдан ўтказилмаган, рухсатсиз қайта жиҳозланган, рўл бошқарувида, тормоз системасида носозлиги бўлган, мотордан чиқаётган СО газининг миқдори меъёридан ошиқ бўлган ҳолларда 1125 сўмдан 5125 сўмгача жарима тўлашга мажбур. Транспорт воситасини давлат рақамларисиз, қалбаки рақамлар билан ёки унга ўзгартириш киритиб транспорт бошқарилганда 11250 сўмдан 78750 сўмгача миқдорда жарима тўлайдилар. Агар шу охирги қоидабузарлик қайтарилса бир йил муддатга ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилади.

Қорайтирилган ва ялтироқ қорайтирилган машина ойналарини тайёрлаган ва ўрнатиб берган фуқароларга 3750 сўмдан 11250 сўмгача, раҳбар ходимларга 5125 сўмдан 22500 сўмгача, агар шу қоидабузарлик қайтарилса фуқароларга 22500 сўмдан 56220 сўмгача, раҳбар ходимларга эса 33750 сўмдан 78750 сўмгача миқдорда жарима солинади.

Қорайтирилган ва ялтироқ қорайтирилган транспорт воситасини бошқарган ҳайдовчилар 1125 сўмдан 5125 сўмгача миқдорда жарима тўлайдилар. Агар бу ҳолат қайтарилса 3 ойдан 1 йилгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этиладилар.

Белгиланмаган жойда товуш сигналини берилганда: 50 сўмдан 3750 сўмгача, рухсатсиз бошқача овоз бериш ва ёритиш мосламалари ўрнатиб олинганда ҳайдовчиларга 50 сўмдан 3750 сўмгача, раҳбар ходимларга 3750 сўмдан 11250 сўмгача миқдорда жарима белгиланган.

Қоидабузарликнинг асосий турлари бўлмиш тезлик белгиланган меъёридан оширилганда, йўлчироқ (сфетофор) талабига бўйсунмаганда: бошқарувчи талаби бажарилмаганда, нотўғри одам ташиганда, жамоат транспорти тўхташ жойларида қоида бузилганда, пиёдалар ўтиш йўлкасида қоидабузарликка йўл қўйилганда, ёритиш воситаларидан нотўғри фойдаланилганда бу қоидабузарликлар биринчи сафар содир бўлган бўлса 1125 сўмдан 5125 сўмгача, агар бундай ҳол йил мобайнида қайта юз берса 3750 сўмдан 11250 сўмгача миқдорда жарима тўланади. Йўл ҳаракати қоидаларидан имтиҳон топширилади. Шу турдаги қоидабузарлик йил мобайнида 3 марта содир этилса ёки авария ҳолати содир этилса 5125 сўмдан 22500 сўмгача жарима тўлайди ёки 6 ойдан 1 йилгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилади.

Мотоциклда гуруҳ бўлиб юрганларга: 3750 сўмдан 11250 сўмгача жарима солинади ёки улар 3 ойгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилади. Бу қоидабузарлик йил мобайнида қайта содир этилса 5125 сўмдан 22500 сўмгача жарима тўлайди ёки 3 ойдан 6 ойгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилади.

Темир йўлдан ўтиш қоидасини бузганлар 1-марта 5125 сўмдан 22500 сўмгача жарима тўлайди ёки 6 ойдан 1 йилгача муддатга ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этиладилар. Йил мобайнида бу қоидабузарлик яна қайтарилса 11250 сўмдан 33750 сўмгача жарима тўлайдилар ёки 1 йилдан 2 йилгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилади. Темир йўлни белгиланмаган жойдан кесиб ўтганлар ҳам ана шу тартибда жарима тўлайдилар.

Транспорт воситасини маст ҳолда бошқарганлар эндиликда 45000 сўмдан 112500 сўмгача жарима тўлайдилар ёки 1 йилдан 3 йилгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этиладилар. Транспорт воситасини ҳайдовчилик гувоҳномаси бўлмай туриб маст ҳолда бошқарганлар ва маст одамга транспорт воситасини бошқаришни берганлар ҳам шунча миқдорда жарима тўлайдилар.

Моддий йўқотишга сабаб бўлган авария содир этган ҳайдовчилар 3750 сўмдан 11250 сўмгача жарима тўлайдилар ёки 6 ойгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этиладилар. Катта миқдорда моддий йўқотишга сабаб бўлган ёки енгил тан жароҳати олишга сабаб бўлган бахтсиз ҳодиса сабабчилари 11250 сўмдан 78750 сўмгача миқдорда жарима тўлайдилар ёки 3 йилгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этиладилар.

Ҳужжатсиз транспорт воситасини бошқарганлар 50 сўмдан 3750 сўмгача, ҳайдовчилик гувоҳномасисиз ёки шундай кимсага транспорт воситасини бошқаришга берганлар 11250 сўмдан 33750 сўмгача, аввал ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилган ҳолда уни бошқарганлар 33750 сўмдан 78750 сўмгача, мастлик ҳолатини аниқлаш тиббий кўригидан ўтишга бўйин товлаганлар ёки авария содир этиб ўша жойдан кетиб қолган ҳайдовчилар 33750 сўмдан 78750 сўмгача миқдорда жарима тўлайдилар. Сўнгги ҳолатда эса 1 йилдан 3 йилгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилиши ҳам мумкин. Йил мобайнида сўнгги ҳолат қайта содир этилса 45000 сўмдан 112500 сўмгача жарима тўлайди.

Пиёдалар, аравачилар, мопедчилар ва йўлдан фойдаланадиган бошқалар қоидабузарликка йўл қўйса огоҳлантирилади: ёки 25 сўмдан 1125 сўмгача, улар томонидан йўл қўйилган қоидабузарлик оқибатида авария ҳолати содир бўлган бўлса 1125 сўмдан 5125 сўмгача, мабодо маст ҳолдаги пиёда томонидан авария ҳолати содир этилса 5125 сўмдан 22500 сўмгача, техник носоз машиналарни, ҳамда ойналари қорайтирилган машиналардан фойдаланишга масъул шахслар ҳам шунча миқдорда, маст ҳолда ёки ҳайдовчилик гувоҳномасисиз йўлга чиқишга рухсат берган масъул шахслар 22500 сўмдан 56220 сўмгача, **транспорт воситасидан шахсий бойлик орттириш учун фойдаланилганда** раҳбар шахсга 5125 сўмдан 22500 сўмгача жарима белгиланган. Ҳайдовчига 3750 сўмдан 11250 сўмгача миқдорда жарима солинади ёки сўнгги ҳолдаги ҳайдовчи 1 йилга ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилади. **Шахсий транспорт воситасидан бойлик орттириш учун фойдаланилганда** 3750 сўмдан 11250 сўмгача, транспорт воситаси белгиланмаган жойда сақланган ҳайдовчига 1125 сўмдан 5125 сўмгача, раҳбарга эса 3750 сўмдан 11250 сўмгача жарима тўлаш мажбурий. Бундай ҳол йил мобайнида қайтарилса ҳайдовчига 3750 сўмдан 11250 сўмгача, раҳбарга 5125 сўмдан 22500 сўмгача, темир йўлдан ўтиш жойларига шикаст етказилганда, атайлаб транспорт воситалари ҳаракатига халақит берилганда, йўлни ифлослантирилганда 3750 сўмдан 11250 сўмгача, милиция ходимини тўхташ ҳақидаги талабини бажармаганда, унга ҳужжатларни беришдан бўйин товлаганда 1125 сўмдан 22500 сўмгача, сўнгги ҳолат йил мобайнида қайта содир этилса, 56220 сўмгача миқдорда жарима тўлайди ёки 15 кун мажбурий меҳнатга жалб этилади.

Рамзиддин МУҲИТДИНОВ,
Тошкент шаҳар Ҳокимлиги ИИБ ДАНБ тарғибот бўлими ходими, милиция катта лейтенанти.

ХАНДАЛАР

Бошланғич синф ўқувчиси «Оиламизнинг келиб чиқиши» деган мавзуда ижодий иш ёзаётиб онасидан сўради:
— Ойи, мен қандай пайдо бўлганман?
— Сени оиламизга лайлак кўтариб келган.
— Ўзингизни-чи?
— Мени ҳам.
— Бобомни ҳам лайлак...
— Ҳа, бобонгни ҳам.
Бола бир оз ўйланиб турди-да, ёзишда давом этди, «Мана оиламизда уч авлоддан бери нормал туғилиш йўқ».

* * *

Жоха ва унинг икки оғайниси бозордан иккита қўчқор ва бир қўй сотиб олишди. Уйга келишгач, оғайнилари сўрашди:
— Жоҳа, энди буларни қандай бўлиб оламиз?
— Икковларинг бир қўчқорни олинглар, қўй билан мен бир қўчқорни оламиз, — деди Жоха.

* * *

Бемор жарроҳга деди:
— Дўхтир, менинг доим қорним оғрияпти.
— Ўндай бўлса, қулоқни кесишга тўғри келади.
Бемор қўрқиб, хонадан қочиб чиқиб кетди-да, терапевтга учради ва жарроҳнинг «Қулоқни кесиш керак» деган гапини унга айтди. Шунда терапевт деди:
— Эҳ, жарроҳлар, жарроҳлар, кесишгани-кесишган, тавба. Ҳозир мен сизга шундай дори бераманки, қулоқни кесишга ҳожат қолмайди, ўзидан-ўзи тушиб кетади.

НАҲОТ ХАЕЛИНГДА РАҚСНИНГ ЖИЛОСИ?
Муҳаммад АМИН сурати.

Келгуси сонда:

- ОРХОН: «ЮРТИМГА ХИЗМАТ ҚИЛАЙ, ДЕБ КЕЛДИМ»
- «АФҒОН ДАЛА» БОЛАСИ

Газета саҳифаланаётганда:

БЎЁҒИ ЎЗИДАН ЧИҚДИ

Баҳоуддин Нақшбанд зиёратгоҳида таъмирлаш ишлари билан машғул усталар кутилмаган муаммога дуч келди. Масжид рўпарасидаги мўъжазгина минорани асл рангига келтириш учун зарур бўёқ топилмай қолди. Бисотида бори ўша тусни бера олмаслигидан хижолатда турган усталарга қадимги меъморларнинг маҳорати ва узоқни кўра билиш, қолаверса, тасодиф кўмакка келди.

Таъмирга муҳтож биноларнинг бирида 5—6 килограмм чамаси (у девор ичига моҳирона жойлаштирилган эди) бўёқ қотишмаси топилди. Таъмирловчилар унинг таркибини синчиклаб ўрганиб, айнан ўзлари истаб турган бўёққа эга бўлишганини англашди. Топилма асосида махсус бўёқ тайёрланди. Баҳоуддин Нақшбанд масжид жомеси имомхатибининг муовини Иброҳим Сайлиевнинг таъкидлашича, қадимги усталар маориди келиб, шундай бўёққа эҳтиёж сезилиши мумкинлигини ҳис этишган. Ҳозир минорага ўша топилган бўёқ асосида жило берилди. Жигарранг, ғоят нафис товланувчи бу бўёқдан масжидни таъмирлашда ҳам фойдаланиляпти.

Топилманинг бошқа жиҳати ҳам бор. Шу вақтга қадар қадимги усталар бўёқни қай йўсинда тайёрлашгани, унинг таркиби қандайлиги жумбоқлигича қолаётган эди. Бобокалонларимизнинг келажак авлодни ўйлаб қолдирган бўёқ қотишмаси мутахассислар томонидан обдан ўрганилса, кўнгилдагидек бўларди. Зеро, асрлар қаърида ётган жумбоқ шунинг билан ечилса-ю, мустақил Ўзбекистонимизнинг Бухоро, Хива, Самарқанд каби тарихий шаҳарларидаги таъмирга муҳтож минглаб қадимий обидаларга қайта умр бахш этилса.

Илҳом САФАР,
ЎзА мухбири.

Нафосат, латофат, жозиба намойиши

Тошкентда бўлиб ўтган болалар ва ёшлар модалари (кийимларнинг янги намуналари) фестивали фақат болалар учун эмас, катталар учун ҳам ёрқин ва жозибадор байрамга айланди. Фестивални Ўзбекистон болалар жамғармаси ҳузуридаги «Нафис» кичик корхонаси ташкил этди. Осиё темир йўл суғурта компанияси эса бу тадбирга ҳомийлик қилиб, бир миллион сўм пул ажратди.

Модалар байрамида Тошкентдаги мактабларнинг ўқувчилари ўз маҳоратларини намойиш қилдилар. Бу байрам латофат, нафосат ва жозибадорликнинг ҳақиқий намойишига айланди. Ёш моделчилар ўзлари тайёрлаган кийимлар намуналарини шунчаки намойиш қилмадилар, балки бутун бир саҳна томошасини кўрсатдилар. Энг яхши кийим намуналарининг муаллифлари Аня Дўланова билан Аня Шариповага «Ёш моделчи», «Ёш чевар» номи берилди.

Байрам шу қадар мафтункор бўлдики, фестиваль чоғида болалар модалари театрини ташкил этишга қарор қилинди. Бу ерда ёш моделчиларни, чеварларни, рассомларни, хуллас, ижодий фикрлай оладиган ва ишлашни хоҳлайдиган ёшларни кутишмоқда. Агар қизиқарли ғоя, фикрлар тақдим қилинса, уларнинг ҳар бири учун болаларга ҳақ тўланади. Ёш муаллифлар ўз режаларини амалга оширишлари учун уларга зарур материаллар, ўзлари яратган кийим намуналарини саҳнада кўрсатиш имконияти берилади.

— Болалар ва ёшлар модалари фестивалини ташкил этар эканмиз, ўсмирлар орасида ишлашнинг янги шаклини синаб кўришга аҳд қилдик, — деди «Нафис» салони директори Наталья Головинова. — Болалар модалари кўриклари олдин мактабларда, кейин туманларда ўтди. Энг яхши моделлар шаҳар фестивалида намойиш этиш учун танлаб олинди.

Яна бир вазифамиз — болалар ва ёшлар модалари муаммоларига эътиборни жалб этишдан иборат. Бизда бу муаммолар четга суриб қўйилган. Ҳолбуки, боланинг кийими ёшликдан унинг дидини тарбиялайди.

«Нафис» салони катта режалар тузмоқда. Масалан, ёзнинг охирида бу ерда «Тугмалар паради»ни ўтказиш назарда тутилган. Бу байрам чоғида болалар лагерларда дам олиш пайтида турли материаллардан ўзлари ясаган тугмаларни намойиш қиладилар. Кузда эса болалар модалари театрини ишга тушириш мўлжалланган. Театрнинг номи учун танлов эълон қилинди. Шунингдек, бу ерда «Нафис хоним» таклиф этади» деган кечаларни ўтказиш режалаштирилмоқда. «Шарқ эртаклари» деб аталган қизиқарли дастур тайёрланмоқда. Шу дастур доирасида болалар ҳозирнинг ўзидаёқ Шарқ услубида кийимларнинг янги намуналарини тайёрламоқдалар, бу намуналар Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллигини байрам қилиш пайтида намойиш этилади.

«Нафис» яқин келажакда моделларнинг доимий ишлайдиган кўргазмасини ҳамда дўкон очишни ҳам режалаштирган. Чунки, болалар ишлашни, ижодий фикрлашнигина эмас, пул топишни ҳам ўрганишлари — янги замон талабидир.

А. ОТАЕВА.
(ЎзА).

ЎН САККИЗИНЧИ БАЙРОҚ

Ўзбекистонимиз мустақил бўлгач, спортчиларимизнинг имкониятлари ҳам очилиб бормоқда... Энди юртдошларимизнинг ҳар қандай соврин, ғалаба, ютуқ, мағлубиятлари Ўзбекистонимиз (аввалари собиқ СССР) номига ёзилади. 22-24 июнь кунлари Санкт-Петербургдаги «Юбилейний» спорт саройида ўн етти маротаба мамлакатимиз байроғи кўтарилди. Ўзбекистон номига 9 та олтин, 4 тадан кумуш ва бронза медаллари «ёзилди». Бу ерда спортнинг карате-до тури бўйича халқаро турнир бўлиб ўтди. Мусобақада қатнашган ҳамюртларимиз томошабин ва иштирокчиларни лол қолдиришди. Чунки бундан уч-тўрт йиллар аввал карате-до республикамизда деярли ривожланмаган, ҳеч ким ўзбекистонликларнинг бундай юқори даражада муваффақиятга эришишини кутишмаганди.

Дунёнинг кучлилари, Амриконинг машҳур усталари, Россиянинг манаман деган жайдарилари орасидан ўзлигини кўрсатиб, «олтин» соҳиблари М. Мамажонов, Д. Ким, О. Қаюмов, Ш. Усмонов, О. Гореева, А. Усмонов, Д. Кузнецов, Шавкат ва Шуҳрат Эловлар чиқдилар. Бир жамоага тўққизта олтин ҳазилакам кўрсатгич эмас эди. Олқишлар ва қарсакларнинг асосийси ўзимизнинг спортчиларга аталди.

Ваҳоланки, бизда бор-йўғи икки мартагина карате-до бўйича Ўзбекистон чемпионатини ўтказишга улгуришди.

Турнирга «Шарқ» жанговар халқаро клуби, Наманган вилояти, Республика терма жамоамиздан ўттиздан ортиқ спортчиларимиз боришганди. Мамлакатимиз Миллий карате-федерацияси раиси Арслон Элов, «Шарқ» жанговар халқаро клубининг президенти Нурхон Нафасовларнинг қувончларини тушунса бўлади. Ахир шунча меҳнат, заҳмат зое кетмаётганини биз мухлислар ҳам ҳис қиламиз. Ўн етти бор кўтарилган байроқнинг ўн саккизинчиси бизнинг қувончу шодликларимиздир.

Нодир МАҲМУДОВ,
«Туркистон» мухбири.

БОШҚОТИРМА

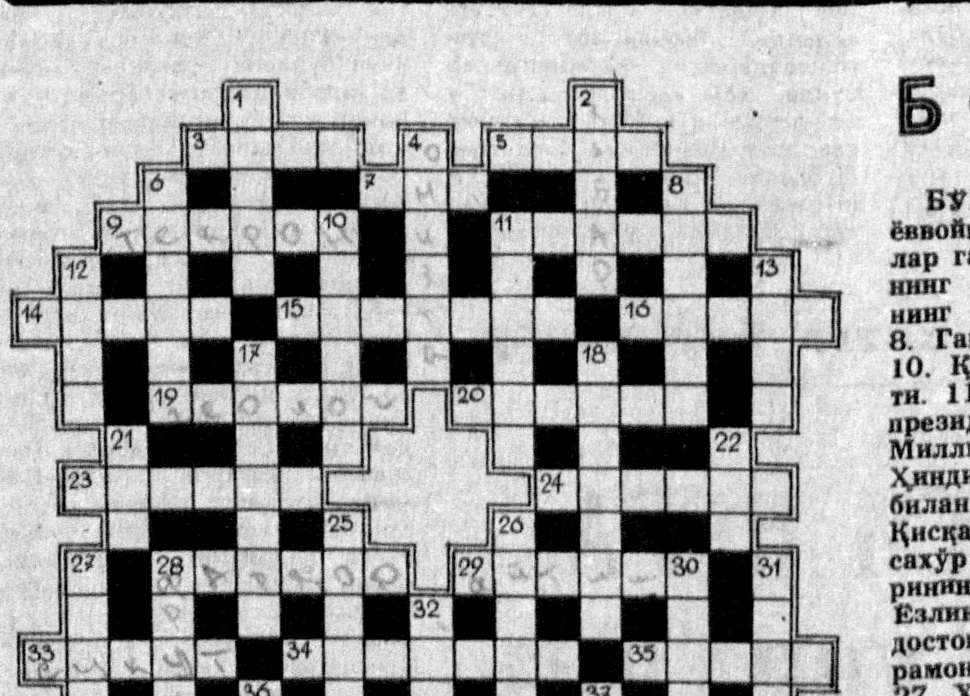

БЎЙИГА: 1. Тоқ туёқли ёввойи ҳайвон. 2. Алоқачилар газети. 4. Икки хил ёғнинг аралашмаси. 6. Осиёнинг шимолидаги денгиз. 8. Гамбиядаги пул бирлиги. 10. Қандолатчилик маҳсулоти. 11. Шоир, ёшлар бўйича президент маслаҳатчиси. 12. Миллий мусиқа асбоби. 13. Ҳиндистондаги Бобур номи билан боғлиқ шаҳар. 17. Қисқа стволли тўп. 18. Улаксахўр қуш. 21. Бухоро амирининг кўҳна истеҳкоми. 22. Ёзлик сўри. 25. А. Навоий достонларидан бирининг қаҳрамони. 26. Шахмат донаси. 27. Ҳўл мева. 28. Бишкек шаҳрининг илгариги номи. 39. ...яхшиликни ёмонликдан ажратувчи, яхшиликка йўналтирувчи қувватдир. 31. Уй ҳайвони. 32. Ҳар нарсанинг бошланиши. 36. «Илиада» достонининг муаллифи. 37. Халқ оғзаки ижоди.

ЭНИГА: 3. Ўқувлилик. 5. Осиёни Оврупodan ажратиб турувчи тоғ. 7. Австралия туяқуши. 9. Эроннинг пойтахти. 11. Қовун нави. 14. Оёқ кийими. 15. Оврупадаги мамлакат. 16. Африкада ўсадиган мевали дарахт. 19. Ер ости бойликлари билан боғлиқ касб эгаси. 20. Фойдали ҳашорот. 23. Товарнинг идиши билан биргаликдаги оғирлиги. 24. Азоб. 28. Эркакча исм. 29. Аскиянинг ўзига хос йўналиши. 33. ...аломати-ризо. 34. Африкадаги йирик дарёлардан бири. 35. Афсонавий маҳлуқ. 38. Ўлим маъбудаси. 39. Тепдим, тепдим, томга чиқдим. 40. Ота — Тошкент шевасида. 41. Уругвайдаги пул бирлиги. 42. От анжоми.

Тузувчи Р. ШАРИПОВ.

10 ИЮЛДА ЧИҚҚАН БОШҚОТИРМАНИНГ ЖАВОБИ:

1. Самандаров. 2. Вертолёт. 3. Телескоп. 4. Парварда. 5. Асалари. 6. Иртиш. 7. Шиллинг. 8. Габрово. 9. Ошқовоқ. 10. Қозоғистон. 11. Нақлиёт. 12. Танбур. 13. Ражаб. 14. Боботоғ. 15. Ғазот. 16. Таиланд. 17. Дебоча. 18. Ажабсанда. 19. Аванс. 20. Сукре. 21. Етмиш. 22. Шафтоли. 23. Ихлос. 24. Сенбернер. 25. Роҳат. 26. Тақво. 27. Олтин. 28. Носқовоқ. 29. Қўқон. 30. Нортой. 31. Йўнғичқа. 32. Анқара. 33. Арзамас. 34. Сармоя. 35. Ялтоқ. 36. Қандала. 37. Антракт. 38. Тўғрилик. 39. Колибри. 40. Инсоф. 41. Фалакиёт. 42. Товус. 43. Соғбон. 44. Нивелир. 41. Ром. 46. Мангит. 47. Таом. 48. Маишат. 49. Тошбақа. 50. Архимед. 51. Диккенс.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (*бош муҳаррир ўринбосари*), К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан *"Ёш ленинчи"* номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г — 336. 62462 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 20.00 да.